

TSO

Jokinen Pia

12.03.2007

VASTAANOTTAJA

Eduskunta

Suuri valiokunta

Viite

KOM(2007) 62 lopullinen; SEC(2007) 214; SEC(2007) 215; SEC(2007) 216; DS 163/07

Asia

EU;työsuojelu;työterveys- ja työturvallisuusstrategia 2007-2012

U/E-tunnus:

EUTORI-numero: EU/2007/0743

Ohessa lähetetään eduskunnalle perustuslain 97§:n mukaisesti komission 21 päivänä helmikuuta 2007 laatima tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle työn laadun ja tuottavuuden parantamiseksi: yhteisön työterveys- ja työturvallisuusstrategia vuosiksi 2007-2012, KOM(2007) 62 lopullinen.

Sosiaali- ja terveysministeri

Tuula Haatainen

Hallitusneuvos

Pia Jokinen

LIITTEET

- 1) Perusmuistio
- 2) Komission tiedonanto suomeksi
- 3) Komission tiedonanto ruotsiksi

- LIITTEET 1) Perusmuistio
2) Komission säädösehdotus suomeksi
3) komission säädösehdotus ruoksiksi

Asiasanat

Hoitaa

Tiedoksi

TSO Jokinen Pia, Bjurström Lars-Mikael 09.03.2007

Asia

KOPIO:EU; työsuojelu; työterveys- ja työturvallisuusstrategia 2007-2012

Kokous

Liitteet

Viite

EUTORI/Eurodoc nro:

EU/2007/0743

U-tunnus / E-tunnus:

-

Käsittelyn tarkoitus ja käsittelyvaihe:

Komission tiedonantoa strategiasta on tarkoitus käsitellä sosiaalityöryhmässä 21.3.2007. Puheenjohtajamaa Saksa on tätä varten pyytänyt jäsenmaita vastaamaan kolmeen kysymykseen (ks. kohta Suomen kanta/ohje).

Asiakirjat:

Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle: Työn laadun ja tuottavuuden parantaminen: yhteisön työterveys- ja työturvallisuusstrategia vuosiksi 2007-2012; KOM(2007) 62 lopullinen; SEC(2007) 214; SEC(2007) 215; SEC(2007) 216; DS 163/07.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely:

Perussopimuksen 137 artikla

Käsittelijä(t):

Johtaja Leo Suomaa STM, p. 73 102
Neuvotteleva virkamies Lars-Mikael Bjurström STM, p (03) 262 72 489
Hallitusneuvos Pia Jokinen STM, p 72 701
Hallitusneuvos Liisa Heinonen TM, p.101 60 48017

Suomen kanta/ohje:

1. Suomen alustavat kannanotot ja vastaukset Saksan esittämään kolmeen kysymykseen:

1.1 Vastaako komission tiedonanto maanne työelämän pääasiallisia suuntauksia?

Strategia sisältää arviot työelämän kehityssuunnista sekä työturvallisuuden, -terveellisuuden ja -hyvinvoinnin tilasta ja kehityksestä. Arviot vastaavat pääasiassa myös Suomen tilannetta ja Suomessa tehtyjä arvioita. Keskeisiä suomalaisia tätä koskevia asiakirjoja ovat: Työsuojelustrategia (Occupational Safety and Health Strategy of the Ministry of Social Affairs and Health, Publications 1999:11), strategian seurantaraportit (Occupational Safety and Health Strategy Follow-up Reports, Publications 2001:1 and 2005:13), Suomen työsuojeluprofiili (National Occupational Safety and Health Profile of Finland (Ministry of Social Affairs and Health, Publications 2006:8), Työhyvinvointitutkimus Suomessa ja sen painoalueet (Sosiaali- ja terveysministeriö, Selvityksiä 2005:25) ja työsuojelupiirien runkosuunnitelma.

Suomessakin työtapaturmat ovat pitkällä aikavälillä vähentyneet selvästi mutta viimeaikainen kehitys ei ole ollut myönteinen. Täten tavoite tapaturmien alentamisesta 25 % strategiakauden aikana on perusteltu myös Suomen näkökulmasta. Konkreettinen helposti ymmärrettävä ja suuntaa näyttävä yhteinen tavoite on hyvä.

Strategiassa korostetaan tuki- ja liikuntaelinsairauksien torjuntaa sekä henkisen hyvinvoinnin edistämistä. Nämä alueet ovat myös Suomessa painopistealueita. Strategiassa kiinnitetään huomiota elinkeinorakenteen muutokseen, vaarallisiin aloihin, työvoiman ikääntymiseen, uusiin työn organisoinnin muotoihin ja työvoiman maahanmuuttoon – asioihin jotka ovat keskeisesti esillä myös Suomessa.

Strategia korostaa hyvien työolojen merkitystä tuottavuudelle ja kilpailukyvyille ja työsuojelun yhteyttä laatuun, jota Suomessa on jo pitkään pidetty tärkeänä kehittämislähtökohtana.

1.2 Katsotteko, että tiedonanto antaa tarvittavan tuen käsitellä kansallisella tasolla sellaisia haasteita, jotka johtuvat työterveydestä ja työn laadusta (Lissabonin strategia)?

Strategia on selkeä ja hyvin jäsennelty ja palvelee täten työolojen ja työsuojelun kehittämistä kansallisella tasolla. Strategian luvussa 2 kuvaillaan lyhyesti keskeiset haasteet ja luvussa 3 asetetaan tapaturmien vähentämistavoite sekä ehdotetaan kahdeksaa välinettä (instrumenttia) tavoitteen saavuttamiseksi:

- varmistetaan EU:n lainsäädännön asianmukainen implementointi;
- tuetaan PK-yrityksiä lainsäädännön implementoinnissa;
- sopeutetaan lainsäädäntö työpaikan muutoksiin ja yksinkertaistetaan sitä erityisesti PK-yritysten näkökulmasta;
- edistetään kansallisten strategioiden kehittämistä ja täytäntöönpanoa;
- rohkaistaan työntekijöitä muutoksiin käyttäytymisessä sekä heidän työnantajiaan omaksumaan terveyssuuntautuneisiin lähestymistapoihin;
- saatetaan valmiiksi menetelmät uusien potentiaalisten riskien tunnistamiseksi ja arvioimiseksi;
- parannetaan kehityksen seuranta;
- edistetään työsuojelua kansainvälisellä tasolla.

Kaikkia em. välineitä voidaan pitää hyvin perusteltuina ja ne tukevat myös Suomen työsuojelupolitiikan kehittämistä. Seuraavissa luvuissa 4 – 9 kuvaillaan tarkemmin miten em. välineitä käytetään. Eri keinojen toteuttamisessa tarvitaan yhteistyötä eri ohjelmien ja tahojen kanssa ja useilla osa-alueilla tarvitaan jatkoselvityksiä ja kehitystyötä.

Mahdolliset tarkemmat Suomen kannanotot eri yksityiskohtiin voidaan muodostaa tarkemman analyysin ja neuvostossa käytyjen keskustelujen jälkeen.

1.3 Katsotteko, että uuden strategian tavoitteet tai keinot tulisi vielä tarkentaa?

Suomen käsityksen mukaan strategiassa asetettu, tapaturmien vähentämistä koskeva vaikuttavuustavoite on hyvä ja riittävä. Saattaa kuitenkin olla tarpeen täsmentää tai selkeyttää, miten tavoitteiden toteutumista on tarkoitus seurata, ottaen huomioon kansallisten tilastointimenetelmien erot.

Suomen mielestä strategiassa asetettujen tavoitteiden sekä siinä kuvattujen keinojen, toimenpiteiden ja voimavarojen keskinäinen suhde ja tasapaino saattaisi vaatia syvällisempää tarkastelua. Lisäksi tulisi selvittää strategian suhde työoikeuden vihreään kirjaan (KOM(2006) 708 lopullinen) ja siinä esitettyihin relevantteihin ongelmiin. Koska strategian aikajänne on pitkä, saattaisi olla perusteltua, että sen toteutumista tarkasteltaisiin aikajakson kuluessa jo aikaisemminkin väliaikatarkasteluna. Tässä tarkastelussa tulisi ottaa huomioon, että muun muassa Lissabonin strategian tavoiteaikataulu päättyy tänä aikana.

Strategia pitää kuitenkin sisällään työhyvinvoinnin kehittämistavoitteita laajasti eikä jokaiselle osa-alueelle ole syytä asettaa konkreettisia tavoitteita EU-tasolla. Tarkempien tavoitteiden asettaminen sopii parhaiten tehtäväksi kansallisella tasolla ottaen huomioon kunkin maan tilanne, kehitys ja tarpeet.

2. Muita näkökohtia

Strategiset tavoitteet asetetaan yleensä sovitun vision pohjalta. Strategia osoittaa miten visio toteutuu tai saavutetaan. Komission tiedonanto ei sisällä ehdotusta visioksi, mitä on pidettävä heikkoutena. Suomen mielestä vision pitäisi sisältää terveys- ja hyvinvointitavoitteet sekä korostaa työpaikan merkitystä ja vastuuta. Visioon tulisi myös liittää hyvien työolojen merkitys tuottavuudelle ja globalisaation tuomat haasteet. Strategian nimi on kuitenkin valittu korostaen työhyvinvoinnin merkitystä laajasti: ”Työn laadun ja tuottavuuden parantaminen: Yhteisön työterveys- ja työturvallisuusstrategia vuosiksi 2007-2012”. Edellisessä strategiassa työhyvinvointi (well-being at work) nostettiin keskeiseksi käsitteeksi, jota Suomi on pitänyt hyvänä painotuksena. Uudessa strategiassa tästä on jostain syystä luovuttu.

Strategiassa ei sanota selkeästi mikä on sen tarkoitus ja kenelle se on osoitettu. Sisällöstä käy ilmi että se on tarkoitettu pääasiassa komissiolle itselleen ja sen alaisille instituutioille sekä jäsenvaltioille ja työmarkkinajärjestöille. Asian parempi kuvaus olisi ollut perusteltua. Strategian pitää viime kädessä tukea työpaikkoja, mikä edellyttää selkeää kuvaa työpaikkojen edellytyksistä ja tarpeista.

Tiedonantoon liittyy myös erilliset dokumentit, jotka käsittelevät uuden strategian vaikutusarvioita sekä entisen strategian (2002-2006) evaluointia. Vaikutusarvio sisältää laajaa pohdintaa työolojen taloudellisesta merkityksestä. Entisen strategian arviointi perustuu laajaan keväällä 2006 tehtyyn kyselyyn. Myös näitä asiakirjoja täytyy arvioida tarkemmin uutta strategiaa arvioitaessa.

Pääasiallinen sisältö:

Työllisyys-, sosiaali- ja tasa-arvoasioista vastaavan komissaari Vladimir Spidlan mukaan ammattitaudit ja työtapaturmat ovat valtava rasite sekä työntekijöille että työnantajille. Sairauksista ja tapaturmista johtuvat poissaolot työstä aiheuttavat Euroopassa noin miljardin euron vuotuiset tulonmenetykset työntekijöille ja koettelevat työnantajien taloutta. Merkittävä osa kustannuksista jää sosiaaliturvajärjestelmien ja julkistalouden vastuulle, ja niiden suuruudeksi on arvioitu 2-3 prosenttia bruttokansantuotteesta. Työnantajille koituu sairausajan palkkaan, poissaolevien työntekijöiden sijaisiin sekä tuottavuuden menetyksiin liittyviä kustannuksia, joista monet eivät kuulu vakuutusten piiriin.

Ongelmat koskevat erityisesti pieniä ja keskisuuria yrityksiä, joissa tapahtuu 82 prosenttia kaista työtapaturmista ja 90 prosenttia kuolemaan johtaneista tapaturmista. Rakentaminen, maatalous, liikenne ja terveydenhuolto ovat muun muassa toimialoja, joilla työtapaturmien riski on keskimääräistä suurempi, ja toisaalta riski on suurempi myös nuorten, siirtotyöläisten, ikääntyneiden työntekijöiden ja turvattomissa työoloissa työskentelevien kohdalla.

Tietyt tuki- ja liikuntaelinten sairaudet, kuten selkäkipu, nivelvauriot ja rasitusvammat sekä toisaalta psyykkisen rasituksen aiheuttamat sairaudet ovat lisääntymässä.

Vaikka vuosina 2000-2004 kuolemaan johtaneiden onnettomuuksien määrä on jo vähentynyt 17 prosenttia ja yli kolmen päivän sairauslomaan johtaneiden tapaturmien määrä 23 prosenttia, edistyminen on kuitenkin vaihdellut jäsenvaltioittain, toimialoittain, yrityskohtaisesti ja työntekijäryhmittäin. Työelämän muutokset aiheuttavat uusia ammatillisia riskejä, ja tietyt työpaikan sairaudet ovat lisääntyneet.

Komission esittämällä uudella viisivuotisella strategialla pyritään vähentämään työperäisiä sairauksia ja tapaturmia siten, että niiden määrä vähenisi neljänneksellä koko unionissa. Tähän liittyviä toimia olisivat:

- * nykytilainsäädännön kehittäminen ja yksinkertaistaminen sekä lainsäädännön täytäntöönpanon tehostaminen muilla kuin sitovilla keinoilla, kuten hyvien toimintatapojen vaihdolla, tiedotuskampanjoilla sekä paremmalla tiedotuksella ja koulutuksella;
- * kunkin jäsenvaltion erityisoloihin sopeutettujen kansallisten strategioiden määrittely ja täytäntöönpano. Tällaisten strategioiden olisi kohdistuttava toimialoihin ja yrityksiin, joita ongelmat eniten koskettavat, ja niissä olisi määritettävä kansalliset tavoitteet työtapaturmien ja ammattisairauksien vähentämiselle;
- * työterveyden ja – turvallisuuden valtavirtaistaminen muilla kansallisilla ja Euroopan tasoisilla politiikan aloilla /koulutus, kansanterveys, tutkimus) ja uusien synergiaetujen etsiminen, sekä
- * potentiaalisten uusien riskien nykyistä parempi tunnistaminen ja arviointi lisäämällä tutkimusta, tiedonvaihtoa ja tulosten käytännön sovelluksia.

Kansallinen käsittely:

EU 29- työllisyysjaosto 9.3.2007ja EU26- työsuojelujaosto 9.3.2007.

Eduskuntakäsittely:

Käsittely Euroopan parlamentissa:

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema:

Taloudelliset vaikutukset:

Muut mahdolliset asiaan vaikuttavat tekijät:

Asiasanat	työsuojelu ja -turvallisuus
Hoitaa	STM
Tiedoksi	EUE, SM, TM, VM, VNEUS, YM suuri.valiokunta@eduskunta.fi

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel 21.2.2007
KOM(2007) 62 lopullinen

**KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN
KOMITEALLE**

**Työn laadun ja tuottavuuden parantaminen: yhteisön työterveys- ja
työturvallisuusstrategia vuosiksi 2007–2012**

{SEK(2007) 214}

{SEK(2007) 215}

{SEK(2007) 216}

KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE, EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN KOMITEALLE

Työn laadun ja tuottavuuden parantaminen: yhteisön työterveys- ja työturvallisuusstrategia vuosiksi 2007–2012

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

1. JOHDANTO

Tässä tiedonannossa ehdotetaan strategiaa työterveyden ja -turvallisuuden edistämiseksi Euroopan unionissa vuosina 2007–2012. Työterveys ja -turvallisuus ovat nyt yksi keskeisimmistä ja pisimmälle kehittyneistä työllisyyttä ja sosiaalikysymyksiä koskevista EU:n politiikan aloista¹. Viime vuosikymmeninä on hyväksytty ja ryhdytty soveltamaan suurta määrää yhteisön säädöksiä, joiden avulla on voitu parantaa työoloja EU:n jäsenvaltioissa ja edistyä merkittävästi työhön liittyvien tapaturmien ja sairauksien torjunnassa.

Komissio määritteli vuonna 2002 yhteisön uuden strategian vuosiksi 2002–2006 tavoitteenaan vauhdittaa työterveys- ja työturvallisuuspolitiikkaa. Strategia pohjautui laaja-alaiseen toimintatapaan, johon kuuluu hyvinvointi työssä ja jossa otetaan huomioon työelämän muutokset sekä uusien, esimerkiksi psykososiaalisten, riskien ilmaantuminen.

Yhteisön työterveys- ja työturvallisuusstrategian (2002–2006) arviointikertomuksessa² päätellään, että strategia antoi uutta vauhtia kansallisen tason ennaltaehkäisy politiikalle ja että siinä esitettiin johdonmukaisia ja vakuuttavia argumentteja kumppanuussuhteen puolesta, jolla voidaan saavuttaa yhteiset tavoitteet ja kannustaa ennaltaehkäisytoiminnan sidosryhmiä pohtimaan strategisesti tällaisten tavoitteiden saavuttamiskeinoja. Strategia on herättänyt yleisen mielipiteen huomaamaan työterveyden ja -turvallisuuden merkityksen työympäristössä laadunhallinnan olennaisina osina ja taloudellista suorituskykyä ja kilpailukykyä määrittävinä tekijöinä.

Lissabonin strategian puitteissa jäsenvaltiot ovat tunnustaneet, että työn laadun ja tuottavuuden takaaminen voi suuresti edistää talouskasvua ja työllisyyttä. Työterveyden ja työturvallisuuden puutteellinen suojelu voi näet työtapaturmien ja työperäisten sairauksien kautta aiheuttaa poissaoloja tai jopa pysyvää työperäistä työkyvyttömyyttä. Nämä merkitsevät suuria inhimillisiä ongelmia mutta myös huomattavaa kielteistä talousvaikutusta. Työterveys- ja työturvallisuusongelmiin liittyvät valtavat taloudelliset kustannukset haittaavat talouskasvua ja vaikuttavat EU:n yritysten kilpailukykyyn. Merkittävä osa kustannuksista jää lisäksi sosiaaliturvajärjestelmien ja julkisen rahoituksen vastuulle.

Vuonna 2001 Tukholmassa kokoontunut Eurooppa-neuvosto asetti vuoden 2010 tavoitteeksi saavuttaa 50 prosentin keskimääräisen työllisyysasteen 55–64-vuotiaiden miesten ja naisten ikäryhmässä. Barcelonan Eurooppa-neuvostossa vuonna 2002 sovittiin, että Euroopan unionin

¹ Politiikan perustana on EY:n perustamissopimuksen 137 artikla.

² Yhteisön työterveys- ja työturvallisuusstrategian (2002–2006) arviointikertomus (SEK(2007) 214).

olisi pyrittävä nostamaan ihmisten tosiasiallista keskimääräistä työmarkkinoilta poistumisikää vuoteen 2010 mennessä asteittain noin viidellä vuodella. Työn nykyaikainen organisointi kuten työympäristön terveellisyys ja turvallisuuskin voivat merkittävästi edistää hyvinvointia työssä, kun jokaisen työntekijän työskentelykapasiteetti voidaan maksimoida ja siten estää ennen aikainen työmarkkinoilta poistuminen.

Jotta voitaisiin parantaa sekä naisten että miesten työllistettävyyttä ja ammatillista elämänlaatua, on myös sukupuolten tasa-arvossa edistytävä. Tasa-arvon puuttuminen sekä työelämässä että sen ulkopuolella voi vaikuttaa naisten työturvallisuuteen ja -terveyteen³ ja sitä kautta heidän tuottavuuteensa. Myös miesten työturvallisuuteen ja työterveyteen liittyvät erityiskysymykset vaativat omalta osaltaan huomiota.

Kansallisella ja EU:n politiikalla olisi edistettävä sellaisten työympäristöjen ja työterveyspalveluiden syntymistä, joiden avulla ikääntyneetkin työntekijät voivat täysimääräisesti ja tuottavasti osallistua työelämään. Tavoitteena pitäisi olla tilanne, jossa työ vahvistaa henkilökohtaista terveyttä ja hyvinvointia ja jossa pääsy työmarkkinoille ja työllisyyden säilyminen tukevat yleistä kansanterveyttä. Tässä yhteydessä on syytä korostaa, että hyvä työterveys voi osaltaan parantaa kansanterveyttä. Työpaikka tarjoaakin erityisen sopivat puitteet ennaltaehkäisyyn ja terveyden edistämiseen kuuluville toimille.

Vuosia 2002–2006 koskeneen yhteisön strategian aikana todettiin työtapaturmien merkittävä vähentyminen. Vuosille 2007–2012 ehdotetun uuden strategian on tarkoitus olla vieläkin kunnianhimoisempi, ja sillä pyritään vuoteen 2012 mennessä vähentämään työtapaturmien kokonaismäärää EU-27:ssä 25 prosenttia. Tähän päästäisiin parantamalla työntekijöiden terveyden ja turvallisuuden suojelua, jolloin myös tuntuvasti tuetaan kasvu- ja työllisyysstrategiaa.

2. TYÖTERVEYDEN JA -TURVALLISUUDEN KESKEISET HAASTEET

Vuosia 2002–2006 koskeneen yhteisön strategian uusi toimintatapa tuottaa jo tuloksia. Jäsenvaltiot ovat saavuttaneet todellista edistystä kansallisten strategioiden ja paremmin kohdennettujen toimintaohjelmien laadinnassa. Vuosina 2000–2004 (tuoreimmat käytettävissä olevat tiedot) kuolemaan johtaneiden työtapaturmien määrä EU-15:ssä supistui 17 prosenttia ja yli kolmen päivän poissaoloon johtaneiden työtapaturmien määrä 20 prosenttia⁴. Voidaan odottaa, että tämä myönteinen kehitys vakiintuu viimeisimmissä tilastotiedoissa.

Saavutetusta edistymisestä huolimatta viimeisemmät tulokset neljänneistä Euroopan työoloja koskevasta tutkimuksesta osoittavat, että monet eurooppalaiset työntekijät katsovat yhä, että työ vaarantaa heidän terveytensä tai turvallisuutensa:

- lähes 28 % Euroopan työntekijöistä ilmoittaa kärsivänsä muista kuin tapaturmiin liittyvistä terveysongelmista, jotka ovat tai voivat olla nykyisen tai aiemman työn aiheuttamia tai pahentamia
- keskimäärin 35 % työntekijöistä katsoo, että työ aiheuttaa riskin heidän terveydelleen.

³ "Gender issues in safety and health at work", Euroopan työterveys- ja työturvallisuusvirasto, 2003.

⁴ SEK(2007) 214.

Ammatillisten riskien pienentyminen ei myöskään ole tasaista:

- Tietyt työntekijäryhmät (nuoret, tilapäisissä työsuhteissa työskentelevät, ikääntyneet työntekijät sekä siirtotyöläiset) ovat edelleenkin muita alttiimpia ammatillisille riskeille.
- Tietyt yritystyyppit ovat samoin muita alttiimpia (erityisesti pienet ja keskisuuret yritykset, joilla on vähemmän resursseja monimutkaisten järjestelmien toteuttamiseen työntekijöiden suojelemiseksi ja joista joitakin työterveys- ja työturvallisuusongelmat usein enemmän koskevat).
- Tietyt toimialat ovat yhä erityisen vaarallisia (rakentaminen, maanviljelys, kalastus, liikenne, terveys- ja sosiaalipalvelut).

Jo aiemman strategian kaudella käsiteltiin monia terveys- ja turvallisuuskysymyksiä, joiden merkitys kasvaa edelleen. Tällaisia ovat ainakin seuraavat:

- väestökehitys ja aktiiviväestön ikääntyminen
- uuden työllisyysuuntaukset, myös itsenäisen työn lisääntyminen, alihankinta ja työpaikkojen lisääntyminen pk-yrityksissä
- Eurooppaan suuntautuvat uudet ja suuremmat muuttovirrat.

Lisäksi naisten osallistuminen työelämään lisääntyy edelleen, mihin usein liittyy sukupuolten erottelu työpaikalla. Erityisesti naisia koskevat terveys- ja turvallisuuskysymykset onkin otettava paremmin huomioon.

Tietyntyypiset ammattitaudit ovat lisääntymässä (tuki- ja liikuntaelinten sairaudet, tulehdukset sekä psyykkiseen paineeseen liittyvät vaivat). Ammatillisten riskien luonne muuttuu innovaatiovauhdin kiihtymisen ja uusien riskitekijöiden ilmaantumisen (työpaikkaväkivalta, myös sukupuolinen häirintä ja työpaikkakiusaaminen, riippuvuudet) sekä työelämän muutosten myötä (yhä pirstoutuneempi työelämä). Nämä muutokset edellyttävät kohdennettua tutkimusta, jotta tilanteesta saadaan parempi kuva ja voidaan määritellä tehokkaat ennaltaehkäisytoimenpiteet. Lisäksi yhteisön lainsäädännön käytännön täytäntöönpano vaihtelee merkittävästi jäsenvaltioittain.

Kaikista näistä syistä on jatkettava toimia työterveyden ja -turvallisuuden edistämiseksi seuraavien viiden vuoden aikana.

3. YHTEISÖN STRATEGIAN TAVOITTEET VUOSINA 2007–2012

Yhteisön strategian ensisijainen tavoite on myös vuosina 2007–2012 työtapaturmien ja ammattitautien jatkuva, kestävä ja tasainen vähentäminen. Komissio katsoo, että näiden vuosien yleistavoitteena pitäisi olla vähentää työtapaturmien esiintymistä EU-27:ssä 25 prosenttia 100 000 työntekijää kohti laskettuna.

Tämän kunnianhimoisen tavoitteen saavuttamiseksi ehdotetaan seuraavaa:

- taataan EU:n lainsäädännön asianmukainen täytäntöönpano (vrt. kohta 4.1 ja 4.2)

- tuetaan pk-yrityksiä, kun ne panevat lainsäädäntöä täytäntöön (vrt. kohta 4.1)
- sopeutetaan oikeudellisia puitteita työelämän muutokseen ja yksinkertaistetaan niitä erityisesti pk-yritykset huomioon ottaen (vrt. kohta 4.3)
- tuetaan kansallisten strategioiden suunnittelua ja toteuttamista (vrt. kohta 5)
- rohkaistaan työnantajia muuttamaan käytöstään työntekijöihin nähden ja tuetaan työntekijöiden terveyttä suosivia työnantajien toimintatapoja (vrt. kohta 6)
- kehitetään menetelmiä uusien potentiaalisten riskien tunnistamista ja arviointia varten (vrt. kohta 7)
- parannetaan edistymisen seuranta (vrt. kohta 8)
- edistetään työterveyttä ja -turvallisuutta kansainvälisesti (vrt. kohta 9).

4. NYKYAIKAISTEN JA TEHOKKAIDEN LAINSÄÄDÄNTÖPUITTEIDEN LUOMINEN

4.1 Vahvistetaan yhteisön lainsäädännön täytäntöönpanoa

Yhteisön säännösten tehokas täytäntöönpano on välttämätöntä työntekijöiden elämän ja terveyden suojelemiseksi sekä samalla sen varmistamiseksi, että kaikki Euroopan laajoilla markkinoilla toimivat yritykset ovat tasavertaisessa asemassa.

Vuonna 2004 komissio antoi raportin puitedirektiivin 89/391/ETY ja sen viiden ensimmäisen erityisdirektiivin täytäntöönpanosta⁵. Raportin keskeisissä päätelmissä vahvistuu käsitys, että näillä on myönteinen vaikutus kansallisiin suojelujärjestelmiin. Raportissa todetaan kuitenkin vakavia puutteita yhteisön lainsäädännön soveltamisessa, erityisesti riskialttiina pidetyillä toimialoilla ja kaikkien heikoimmassa asemassa olevien työntekijäryhmien osalta (nuoret, määräaikaissopimuksilla palkatut työntekijät ja heikosti koulutetut työntekijät), varsinkin pk-yrityksissä ja julkissektorilla.

Yhteisön lainsäädännön paremmalla noudattamisella tuetaan tehokkaasti työtapaturmien ja ammatillisten sairauksien vähentämistä. Tämän tavoitteen saavuttaminen edellyttää kaikilta vahvempaa sitoutumista niin yhteisön kuin jäsenvaltioidenkin tasolla.

Komission on osaltaan perussopimusten valvojana varmistettava, että yhteisön direktiivit siirretään osaksi kansallista lainsäädäntöä ja pannaan tehokkaasti täytäntöön. Komissio avustaa tässä jäsenvaltioita mutta myös toteuttaa tehokasta valvontaa ja käynnistää tarvittaessa rikkomismenettelyjä, kuten on jo aiemminkin tehty.

Jäsenvaltioilla on puolestaan velvollisuus varmistaa, että yhteisön lainsäädännöllä on täysimittainen vaikutus. Tämän vuoksi terveys ja turvallisuus Euroopan yrityksissä ovat edelleenkin komission keskeisiä huolenaiheita. Pk-yritysten erityisolosuhteisiin ja -tarpeisiin on vastattava nykyistä paremmin, erityisesti riskien arvioinnin ja työntekijöiden osallistumisen ja koulutuksen kohdalla sekä perinteisesti riskialttiilla aloilla, kuten maataloudessa, rakentamisessa ja liikenteessä vallitsevien olosuhteiden osalta.

⁵ KOM(2004) 62, 5.2.2004.

Kansallisissa strategioissa pitäisikin asettaa etusijalle sellaisten välineiden suunnittelu, joilla taataan lainsäädännön korkeatasoinen toteutuminen erityisesti pk-yrityksissä ja riskialttiilla toimialoilla. Tällaisia välineitä ovat

- hyvien toimintatapojen levittäminen paikallistasolla
- toimihenkilöiden ja työntekijöiden kouluttaminen
- yksinkertaisten välineiden kehittäminen riskinarvioinnin helpottamiseksi
- helppotajuisten ja helposti sovellettavien tietojen ja ohjeiden välittäminen selkeällä kielellä
- tiedotuksen kehittäminen ja neuvonnan saatavuuden parantaminen
- korkeasoisten ja kohtuuhintaisten ulkoisten ennaltaehkäisy palveluiden saatavuus
- työsuojelutarkastajien hyödyntäminen muutoksen välittäjinä, jotka edistävät lainsäädännön noudattamista pk-yrityksissä ensin valistamalla, suostuttelemalla ja kouluttamalla ja sen jälkeen tiukentamalla täytäntöönpanon valvontaa tarpeen mukaan
- yhteisön ja jäsenvaltioiden tasoisten talouskannustimien käyttäminen (esim. rakennerahastojen välityksellä) erityisesti mikroyrityksissä ja pienyrityksissä.

Uuden Progress-ohjelman kautta ja yhteistyössä työterveyden ja työturvallisuuden neuvoa-antavan komitean kanssa komissio jatkaa direktiivien 92/57/EY⁶ (tilapäiset tai liikkuvat rakennustyömaat), 2004/40/EY⁷ (sähkömagneettiset kentät) ja 2006/25/EY⁸ (optinen säteily) asianmukaista soveltamista käsittelevien käytännön oppaiden laatimista. Ohjeissa otetaan tarvittaessa huomioon kehittymässä olevia ja vastikään havaittuja terveysriskejä käsittelevän tiedekomitean mahdolliset lausunnot.

Euroopan työterveys- ja työturvallisuusvirasto keskittyy tiedotus- ja tukitoimissaan ja hyvien käytäntöjen levittämisessä yhä selvemmin riskialttiisiin toimialoihin ja pk-yrityksiin.

Työterveyden ja työturvallisuuden neuvoa-antava komitea jatkaa työtään niiden alojen määrittämiseksi, joille olisi laadittava hyvien toimintatapojen oppaita, ja pyrkii tekemään tällaiset oppaat pk-yritysten kannalta helpommin ymmärrettäviksi.

Käytännössä on tullut ilmi suuria terveys- ja turvallisuuslainsäädännön soveltamisongelmia, kun kyseessä on alihankintatilanne, jolloin kukin työnantaja usein rajoittaa ennaltaehkäisytoimensa koskemaan ainoastaan omia työntekijöitään. Tällaisiin tilanteisiin,

⁶ EYVL L 245, 26.8.1992, s. 6.

⁷ EUVL L 159, 30. 4.2004, s. 1.

⁸ EUVL L 114, 27.4.2004, s. 38.

jotka ovat yhä yleisempiä, on kiinnitettävä erityishuomiota sekä kansallisella että yhteisön tasolla.

Komissio tarkastelee yhdessä työterveyden ja työturvallisuuden neuvoa-antavan komitean kanssa työnantajien välisiä yhteistyötapoja, kun samalla työpaikalla toimii useita alihankintatasoja, sekä tutkii mahdollisuutta antaa tästä suosituksia.

Puitedirektiivin 89/391/ETY 7 artiklan täytäntöönpanossa on suuria eroja, jotka koskevat ennaltaehkäisypalveluiden laatua, kattavuutta ja saatavuutta. Syynä tähän voivat olla jäsenvaltioissa käytettävien, vaadittavien toimivaltuuksien ja pätevyyksiä koskevien määritelmien erot sekä ennaltaehkäisytoimien liiallinen ulkoistaminen.

Tilannetta arvioidaan Euroopan tasolla, ja tämän pohjalta komissio tarkastelee mahdollisuutta antaa suositus, jossa jäsenvaltioita kehoitettaisiin toteuttamaan aloitteita laadukkaiden ennaltaehkäisypalveluiden saatavuuden helpottamiseksi erityisesti pk-yrityksissä, kun yrityksessä ei ole käytettävissä tarvittavaa omaa osaamista.

4.2. Lainsäädännön soveltamisen valvontaa koskevan yhteistyön syventäminen

Jotta kaikissa jäsenvaltioissa voitaisiin taata samanlainen suojelun taso, on välttämätöntä, että työterveyttä ja -turvallisuutta koskevan yhteisön säännösten toteuttamiseksi annettua kansallista lainsäädäntöä sovelletaan tehokkaasti ja tasavertaisesti. Komissio tukee edelleenkin johtavien työsuojelutarkastajien komitean työtä yhteisön tasolla, jotta voitaisiin tehostaa lainsäädännön soveltamisen valvontaa ja seurantaa, helpottaa työsuojelutarkastajien yhteistyötä ja tehostaa yhteisiä toimia tietyillä toimialoilla tai erityisten riskien osalta.

Johtavien työsuojelutarkastajien komiteaa kehoitetaan

- **tarkastelemaan perimmäisiä syitä niihin eroihin, joita on työtapaturmien esiintyvyydessä jäsenvaltioiden välillä, ja vaihtamaan kokemuksia uusista ratkaisuista, jotka ovat osoittaneet toimivuutensa**
- **jatkamaan työtänsä, joka liittyy työsuojelutarkastajien tehtäviin REACH-asetuksen vaikutuksen analysoinnissa, sekä pyrkimään synergiaetuihin ja kehittämään yhteistyötä muiden, markkinoiden seurannasta ja ympäristöpolitiikasta vastaavien tarkastuselinten kanssa**
- **jatkamaan sellaisten välineiden kehittämistä, joilla voidaan vaihtaa tietoja käytännön soveltamiseen liittyvistä ongelmista ja joiden avulla ongelmia voidaan käsitellä yhteistyössä**
- **vahvistamaan yhteistyötään työterveyden ja työturvallisuuden neuvoa-antavan komitean kanssa, erityisesti lainsäädäntöaloitteiden valmisteluun sekä direktiivien täytäntöönpanon arviointiin liittyvissä tehtävissä.**

Kansallisella tasolla on varattava riittävät resurssit, jotta työsuojelutarkastajat voivat varmistaa, että kohderyhmät noudattavat velvollisuuksiaan ja kykenevät myös käyttämään oikeuksiaan. Tähän kuuluu myös valvonta sekä varoittavat ja oikeasuhteiset seuraamukset, jos

työterveys- ja työturvallisuussäätöjä ei noudateta. Siirtolaisvirtojen kaltaiset uudet haasteet edellyttävät tarkemmin kohdistettua valvontaa ja tarkastajien osaamisen kehittämistä.

4.3. Lainsäädäntöpuitteiden yksinkertaistaminen ja niiden sopeuttaminen muutoksiin

Komissio vastaa sääntelypuitteiden sopeuttamisesta tekniikan tuoreimpaan kehitykseen ja työelämän muutoksiin. Samalla se noudattaa johdonmukaisen, yksinkertaisen ja tehokkaan lainsäädännön periaatteita sekä yhteisön tavoitetta, joka koskee yrityksiin kohdistuvan hallinnollisen rasituksen pienentämistä.

Komissio

- selvittää parhaillaan käynnissä olevan työmarkkinaosapuolten kuulemisen perusteella mahdollisia aloitteita, joilla pyritäisiin vahvistamaan tuki- ja liikuntaelimestöön, karsinogeenisiin aineisiin sekä pistosten aiheuttamiin infektioihin liittyvien riskien ennaltaehkäisyä
- antaa kolmannen luettelon kemiallisten aineiden suuntaa-antaviksi arvoiksi
- laatii arviointiraportin direktiivien 92/57/ETY (tilapäiset tai liikkuvat rakennustyömaat) ja 92/58/ETY (työssä käytettävät turvallisuus- ja/tai terveysmerkit)⁹, 92/91/ETY (kaivannaisteollisuus)¹⁰ ja 92/104/ETY (avo- ja kaivoslouhintateollisuus)¹¹ sekä 92/29/ETY (aluksilla tapahtuva sairaanhoito)¹² ja 93/103/EY (kalastusalukset)¹³ täytäntöönpanosta
- arvioi toimenpiteitä, joita on toteutettu itsenäisiä ammatinharjoittajia koskevien suositusten¹⁴ sekä eurooppalaisen ammattitautiluettelon¹⁵ pohjalta.

Hallinnollisen ja institutionaalisen sääntelykehityksen arviointi ja sen yksinkertaistaminen ovat edelleenkin komission keskeisiä painopisteitä tiedonannoissa ”Parempaa sääntelyä kasvun ja työllisyyden edistämiseksi Euroopan unionissa”¹⁶ ja ”Yhteisön Lissabon-ohjelman toteuttaminen – strategia sääntely-ympäristön yksinkertaistamiseksi”¹⁷ ilmoitettujen periaatteiden mukaisesti.

Komissio

- jatkaa työtään työterveys- ja työturvallisuusdirektiivien koontamiseksi ja tarkastelee mahdollisuuksia lainsäädännön yksinkertaistamiseksi, jotta ylimääräistä

⁹ EYVL L 245, 26.8.1992, s. 23.

¹⁰ EYVL L 348, 28.11.1992, s. 9.

¹¹ EYVL L 404, 31.12.1992, s. 10.

¹² EYVL L 113, 30.4.1992, s. 19.

¹³ EYVL L 307, 13.12.1993.

¹⁴ EUVL L 53, 28.2.2003, s. 45.

¹⁵ EUVL L 238, 25.9.2003, s. 28.

¹⁶ KOM(2005) 97, 16.3.2005.

¹⁷ KOM(2005) 535, 25.10.2005.

hallinnollista taakkaa voitaisiin pienentää vaarantamatta kuitenkin tässä tiedonannossa ilmaistujen tavoitteiden saavuttamista tai suojelun nykyistä tasoa

- ehdottaa johtavien työsuojelutarkastajien komitean perustamisesta tehdyn päätöksen muuttamista komitean jäsenmäärän pienentämiseksi ja sen toiminnan parantamiseksi
- edistää yhteisten arviointimenetelmien laatimista työterveys- ja työturvallisuudirektiivejä varten käytännön täytäntöönpanoa koskevan raportoinnin yksinkertaistamista ja järkipäätöksiä koskevan tulevan direktiivin valossa¹⁸.

Kansallisella tasolla kaikkien tuntuvien, yrityksiin kohdistuvien yksinkertaistamispyrkimysten on johdettava kansallisten puitteiden parantamiseen ja yksinkertaistamiseen ilman nykyisen suojelutason madaltamista. Komissio on jo ehdottanut, että yksinkertaistamiseen tähtäävä sääntelyn parantaminen kirjattaisiin kansallisiin Lissabon-ohjelmiin, ja se suosittelee, että jäsenvaltiot ilmoittavat nykyisistä ja suunnitelluista toimistaan.

5. KANSALLISTEN STRATEGIOIDEN KEHITTÄMISEN JA TÄYTÄNTÖÖNPANON TUKI

Yhteisön strategian onnistuminen riippuu jäsenvaltioiden sitoutumisesta johdonmukaisiin kansallisiin strategioihin, joissa asetetaan määrällisiä tavoitteita työtapa- ja ammattitautien vähentämiseksi, jotka on kohdennettu niihin toimialoihin ja yrityksiin, joissa tulokset ovat heikoimpia, ja joissa keskitytään yleisimpiin riskeihin ja heikoimmassa asemassa oleviin työntekijöihin. Strategioiden perustana pitäisi olla kansallisen tilanteen yksityiskohtainen arviointi, johon osallistuvat kaikki sidosryhmät ja jossa myös kuullaan kaikkia sidosryhmiä, erityisesti työmarkkinaosapuolia.

Työterveyden ja työturvallisuuden neuvoa-antava komitea tarjoaa oivan foorumin kolmikantaiselle tietojenvaihdolle kansallisten strategioiden sisällöstä, niiden tavoitteista, toteutetuista toimista ja strategioiden nivoutumisesta yhteisön strategiaan sekä toteutetusta edistymisen seurannasta. Työterveyden ja työturvallisuuden neuvoa-antavassa komiteassa vaihdetaan lisäksi kokemuksia ja hyviä toimintatapoja ja valvotaan, että kansalliset strategiat laaditaan johdonmukaisella tavalla ja siten, että ne tarjoavat vastaavan suojelutason kaikkialla EU:ssa.

Neljä aihealuetta ansaitsee erityishuomiota kansallisissa strategioissa:

5.1. Terveyden seurannan ennaltaehkäisevän tehokkuuden lisääminen

Huonot työterveysolot voivat vaikuttaa pitkällä aikavälillä ja olla syynä ammattitauteihin ja terveysongelmiin, jotka havaitaan vasta pitkän ajan kuluttua, jopa 20 vuotta kestäneen altistumisen jälkeen, kuten asbestin kohdalla on havaittu. Työntekijöiden terveydentilan seuranta on ensisijaisen tärkeä ennaltaehkäisyväline.

¹⁸ KOM(2006) 390, 14.7.2006.

Komissio rohkaisee jäsenvaltioita ja yrityksiä luomaan järjestelmälliset menettelyt, joilla kerätään ja analysoidaan työntekijöiden lääketieteellisestä seurannasta saatuja tietoja, jotta ennaltaehkäisyä voidaan tehostaa mutta samalla välttää yrityksiin kohdistuvien muodollisuuksien lisääminen. Kansallisten terveysjärjestelmien on toimittava aktiivisemmin, ja niihin on liitettävä muun muassa toimia, joilla lisätään lääkäreiden tietoisuutta potilaidensa terveystaustasta ja työoloista.

5.2. Toiminta työntekijöiden kuntoutuksen ja työelämään paluun tukemiseksi

Vuosittain noin 350 000 työntekijän on vaihdettava työtä tapaturman seurauksena, noin 300 000 kärsii pysyvistä vammoista ja 15 000 joutuu pysyvästi työmarkkinoiden ulkopuolelle¹⁹.

Jäsenvaltioita rohkaistaan liittämään kansallisiin strategioihinsa erityistoimia (tukia, henkilökohtaiseen tilanteeseen sopeutettua koulutusta jne.), joilla vahvistetaan kuntoutusta ja työelämään paluuta sellaisten työntekijöiden osalta, jotka ovat olleet pitkään pois työelämästä työtapaturman, ammattitaudin tai vamman vuoksi.

5.3. Sosiaalisten ja demografisten muutosten kohtaaminen

EU:n väestökehityksestä johtuvat haasteita on tuotu esille komission tiedonannossa ”Euroopan väestökehitys – Haasteista mahdollisuuksiin”²⁰. Työterveys- ja työturvallisuuspolitiikalla voidaan tukea vastaamista näihin haasteisiin, varsinkin sopeuttamalla työpaikat paremmin yksilöllisiin tarpeisiin ja soveltamalla nykyistä paremmin tärkeitä ergonomian periaatteita työpaikkojen suunnitteluun ja työn järjestelyyn.

Vaikka onkin selvää, että Euroopan ikääntyvän aktiiviväestön tarpeisiin on vastattava, ei myöskään pidä unohtaa nuorempia työntekijöitä, erityisesti niitä nuoria, jotka altistuvat työperäisille riskeille. Tällöin ainoastaan siirrettäisiin riski nuorempiin ryhmiin ja luotaisiin pohja tuleville ongelmille.

Euroopan työterveys- ja työturvallisuusvirastoa kehoitetaan riskienseurantakeskuksensa välityksellä analysoimaan niitä haasteita, joita naisten, siirtotyöläisten ja nuorten työntekijöiden sekä ikääntyneiden työntekijöiden tulo työmarkkinoille asettaa työterveydelle ja työturvallisuudelle. Näin tuetaan kehityssuuntausten ja uusien riskien sekä välttämättömien toimenpiteiden tunnistamista ja seurantaa.

5.4. Toimintalinjojen yhtenäisyyden parantaminen

Euroopan työntekijöiden terveyden ja turvallisuuden tehokas suojelu ja edistäminen edellyttää, että työterveys- ja työturvallisuuspolitiikkaa ja muita, näihin vaikuttavia toimintalinjoja koordinoidaan toimivasti yhteisön ja jäsenvaltioiden tasolla. Onkin järkevää hyödyntää synergiaetuja ja pyrkiä johdonmukaisuuteen erityisesti seuraavien politiikan alojen kanssa:

– kansanterveys

¹⁹ Eurostatin työvoimatutkimus 1999, lisäosio ”Työtapaturmat ja työn liittyvät terveysongelmat”, julkaisussa ”Panorama of the European Union: work and health in the EU, A statistical portrait”.

²⁰ KOM(2006) 571.

- alueellinen kehitys ja sosiaalinen koheesio
- julkiset hankinnat
- työllisyys ja rakennemuutokset.

Komissio varmistaa, että työterveyttä ja työturvallisuutta koskevat aloitteet muotoillaan johdonmukaisesti kansanterveysalan toimintalinjojen kanssa, jotta voidaan torjua terveysongelmia, tukea terveenä ikääntymistä ja pidentää aktiivista elämää. Nyt käsillä olevan strategian täytäntöönpanossa otetaan erityisesti huomioon ne tulokset, joita saadaan vuonna 2007 käynnistetystä, vihreään kirjaan ”Tavoitteena savuton Eurooppa: EU:n toimintavaihtoehdot” liittyvästä kuulemisesta sekä toukokuussa 2006 päätökseen saadusta kuulemisesta, jonka otsikkona oli ”Väestön mielenterveyden edistäminen – Tavoitteena Euroopan unionin mielenterveysstrategia”.

Komissio huolehtii sisäisen työterveyttä ja -turvallisuutta käsittelevän ryhmänsä kautta siitä, että muiden politiikan alojen aloitteissa otetaan huomioon niiden vaikutus työterveyteen ja -turvallisuuteen.

Komissio tarkastelee erityisesti niitä mahdollisuuksia, joita tarjoutuu eri ohjelmissa ja yhteisön rahastoissa työntekijöiden terveyden ja turvallisuuden tason kohentamiseen.

6. KÄYTTÄYTYMISMALLIEN MUUTOSTEN TUKEMINEN

Lainsäädännöllä voidaan muuttaa käyttäytymismalleja. Strategia, jolla pyritään tukemaan ennaltaehkäisykulttuuria, on suunnattava kaikille yhteiskunnan osatekijöille ja sen on ulotuttava työpaikkaa ja aktiiviväestöä laajemmalle. Sillä on edistettävä yleistä kulttuuria, jossa terveyttä tukeva ennaltaehkäisy ja riskien välttäminen ovat keskeisellä sijalla.

6.1. Työterveyden ja -turvallisuuden liittäminen koulutusohjelmiin

Vuosia 2002–2006 koskeneen strategiaan täytäntöönpanosta kansallisella, alueellisella ja paikallistasolla saadut kokemukset osoittavat, että on tärkeää luoda riskien ennaltaehkäisyyn tähtäävä kulttuuri kaikissa koulutusohjelmissa ja kaikilla koulutustasoilla ja -aloilla, myös ammatillisessa koulutuksessa ja korkeakouluissa. Perusasteen koulutuksella on merkittävä tehtävä, sillä ennaltaehkäisyn keskeiset toimintatavat omaksutaan jo lapsena.

Erityishuomiota olisi myös kiinnitettävä nuorten yrittäjien työterveys- ja työturvallisuuskoulutukseen sekä työntekijöille suunnattuun riskejä koskevaan koulutukseen ja keinoihin ehkäistä ja torjua riskejä edeltä käsin. Tämä on erityisen tärkeää pk-yrityksille ja siirtotyöläisille.

Euroopan sosiaalirahastolla on tässä yhteydessä merkittävä tehtävä, kun se tukee jäsenvaltioiden aloitteita, joilla kehitetään ennaltaehkäisyn kulttuuria työterveyden ja työturvallisuuden alalla.

Euroopan työterveys- ja työturvallisuusvirastoa kehoitetaan laatimaan selvitys siitä, missä määrin työterveys ja työturvallisuus on liitetty koulutuspolitiikkaan ja erityisesti ammatilliseen koulutukseen jäsenvaltioissa. Näiden tietojen sekä työterveyden ja työturvallisuuden neuvoa-antavan komitean lausunnon pohjalta komissio tarkastelee mahdollisuuksia antaa suositusehdotus.

Jäsenvaltioita kehoitetaan hyödyntämään nykyistä enemmän Euroopan sosiaalirahaston ja muiden yhteisön rahastojen tarjoamia mahdollisuuksia, kun ne suunnittelevat työnantajien ja työntekijöiden koulutushankkeita työterveyden ja työturvallisuuden alalla.

6.2. Terveellisemmät ja turvallisemmat työpaikat: terveyspääoman kasvattaminen ja tiedotuksen tukeminen yrityksissä

Kun yritykset investoivat työntekijöiden terveyden suojeluun ennaltaehkäisevin toimin, ne saavat näkyviä tuloksia: poissaolojen aiheuttamat kustannukset pienenevät, henkilöstön vaihtuvuus vähentyy, asiakastyytyväisyys kasvaa, motivaatio lisääntyy, laatu kohentuu ja yrityskuva kirkastuu. Näitä myönteisiä tuloksia voidaan vielä vahvistaa, jos työntekijöitä rohkaistaan terveessä työympäristössä omaksumaan elintapoja, jotka parantavat heidän yleistä terveydentilaansa.

Komissio kannustaa jäsenvaltioita sisällyttämään kansallisiin strategioihinsa erityisaloitteita, joiden kautta erityisesti pk-yritykset saavat käyttöönsä teknistä apua ja neuvontapalveluita työntekijöiden terveyden edistämiseksi.

Komissio kehottaa Euroopan työterveys- ja työturvallisuusvirastoa keräämään ja levittämään tietoja, jolla tuetaan työterveyden edistämiskampanjoiden suunnittelua yhteistyössä yhteisön kansanterveysstrategian ja -ohjelmien kanssa.

Komissio kehottaa Euroopan elin- ja työolojen kehittämissäätiötä analysoimaan näiden kampanjoiden todellisia vaikutuksia.

Kun pyritään muuttamaan asenteita työterveys- ja työturvallisuuskysymyksissä, on yrityksissä muun muassa lisättävä eri toimijoiden tietoisuutta ja varmistettava, että työntekijöille tiedottamista sekä työntekijöiden koulutusta ja osallistumista koskevia sääntöjä sovelletaan tehokkaasti ja täysimittaisesti, jolloin työntekijät voivat hankkia tarvittavat ammatilliset taidot, omaksua ennaltaehkäisyajattelun ja hoitaa työtehtävänsä turvallisesti.

Erityisesti pk-yrityksille suunnattua tiedotusta voidaan lisäksi vahvistaa ennaltaehkäisyä tukevilla suorilla tai epäsuorilla taloudellisilla kannustimilla. Kannustaviin toimenpiteisiin voidaan sisällyttää sosiaaliturvamaksujen tai vakuutusmaksujen mahdollinen pienentäminen sen mukaan, miten työympäristön ja tai työtapaturmien vähentämiseen on investoitu, taloudellinen tuki terveyden ja turvallisuuden hallintajärjestelmien luomiseksi tai terveyttä ja turvallisuutta koskevien vaatimusten liittäminen julkisia hankintoja koskeviin sopimuksiin.

Euroopan työterveys- ja työturvallisuusvirastoa kehoitetaan suunnittelemaan toimialakohtaisia tiedotuskampanjoita, jotka on suunnattu erityisesti pk-yrityksiin, ja edistämään terveyden ja turvallisuuden hallintaa yrityksissä kokemusten ja hyvien toimintatapojen vaihdoilla, jotka on kohdennettu tiettyihin toimialoihin.

Työmarkkinaosapuolia kehoitetaan suunnittelemaan aloitteita toimialakohtaisen vuoropuhelun puitteissa ja huolehtimaan työntekijöiden edustajien välisen koordinoinnin vahvistamisesta ammatillisten riskien järjestelmällisen hallinnan yhteydessä.

7. UUSIEN JA YHÄ MERKITTÄVÄMPIEN RISKIEN KOHTAAMINEN

7.1. Uusien riskien havaitseminen

Sekä perustutkimus että sovellettu tutkimus ovat välttämättömiä, kun lisätään tietämystä työterveydestä ja -turvallisuudesta, kuvataan mahdollisia altistumistilanteita, tunnistetaan syitä ja seurauksia tai kehitetään ennaltaehkäiseviä ratkaisuja ja uutta teknologiaa. Tieteellinen tutkimus tarjoaa perusteet ja näytön, joihin poliittisten päätösten on pohjaututtava.

Tutkimustyön painopisteisiin on luettava psykososiaaliset kysymykset, tuki- ja liikuntaelinten sairaudet, vaaralliset aineet, lisääntymiselle aiheutuvien riskien tuntemus, terveyden ja turvallisuuden hallinta, useampiin yhdessä vaikuttaviin tekijöihin liittyvät riskit (esim. työn järjestelyt ja työpaikan suunnittelu, ergonomia, altistuminen sekä fysikaalisille ja kemiallisille tekijöille) sekä nanoteknologiaan liittyvät potentiaaliset riskit.

Yhteisön tasolla jatketaan toiminnan vahvistamista mm. tutkimuksen seitsemännessä puiteohjelmassa työturvallisuutta ja ympäristöä käsittelevän teknologiayhteisön avulla, joka on julkaissut strategisen tutkimusohjelmansa vuonna 2006. Useita kysymyksiä on jo valittu tulevia ehdotuspyyntöjä varten, ja ne liittyvät mainitun puiteohjelman erilaisiin aihepiireihin, kuten terveyteen, nanotutkimukseen, nanoteknologiaan, materiaaleihin ja uuteen tuotantoteknologiaan sekä humanistisiin ja yhteiskunta- ja taloustieteisiin: työterveyden ja -turvallisuuden taloudellisen ulottuvuuden arviointi ja työntekijöiden altistuminen nanohiukkasille, teollisuuden riskien hallinta, henkilösuojaimet sekä rakenteellinen turvallisuus. Tämän lisäksi kansallisten tutkimusohjelmien olisi lähennyttävä toisiaan. Kansallisten teknologiayhteisöjen syntyminen voi tässä yhteydessä olla merkittävää.

Euroopan työterveys- ja työturvallisuusvirastoa kehoitetaan edistämään työterveyttä ja -turvallisuutta käsittelevien kansallisten tutkimuslaitosten yhteisten painopisteiden määrittämistä, tulosten vaihtoa sekä työterveyden ja -turvallisuuden tarpeiden huomioon ottamista kansallisissa tutkimusohjelmissa.

Euroopan työterveys- ja työturvallisuusviraston riskienseurantakeskuksen olisi parannettava riskien ennakointia, myös uuteen teknologiaan liittyvien ja biologisten riskien sekä ihmisen ja koneen monimutkaisiin rajapintoihin ja väestökehitykseen liittyvien riskien osalta.

Komissio rohkaisee jäsenvaltioita ja työmarkkinaosapuolia edistämään perustutkimuksen tulosten nopeaa käytännön soveltamista tarjoamalla yksinkertaisia ennaltaehkäisyvälineitä erityisesti pk-yritysten käyttöön.

7.2. Mielenterveyden edistäminen työpaikalla

Mielenterveysongelmat ovat tällä hetkellä neljänneksi yleisin työkyvyttömyyden syy. WHO on arvioinut, että vuoteen 2020 mennessä masennuksesta tulee tärkein työkyvyttömyyden syy. Työpaikka voi olla erinomainen ympäristö psykologisten ongelmien torjuntaan ja paremman mielenterveyden edistämiseen.

Komissio rohkaisee jäsenvaltioita liittämään kansallisiin strategioihinsa erityisaloitteita, joilla tuetaan sekä mielenterveysongelmien ennaltaehkäisyä että mielenterveyden parantamista, ja pyrkimään synergiaetuihin aiheeseen liittyvien yhteisön aloitteiden kanssa. Tähän kuuluu myös kehitysvammaisten työskentely.

Komissio korostaa työmarkkinaosapuolten kanssa käytävien neuvottelujen merkitystä työpaikkaväkivallan ja -kiusaamisen ehkäisemiseksi, ja komissio kannustaa niitä tekemään päätelmiä arvioinnista, joka koskee työperäistä stressiä koskevan eurooppalaisen puitesopimuksen täytäntöönpanoa.

8. SAAVUTETUN EDISTYMISEN ARVIOIMINEN

Jotta nyt esitetyn strategian täytäntöönpanoa voitaisiin asianmukaisesti seurata, on suunniteltava uusia välineitä, joilla voidaan mitata saavutettua edistymistä ja kaikkien eri toimijoiden ponnisteluja niin kansallisella kuin Euroopan tasolla.

Yhteisön tilasto-ohjelman puitteissa komissio on hyväksynyt ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi, jolla pyritään muun muassa vakiinnuttamaan ESAW-²¹ ja EODS-menetelmät²² ja varmistamaan, että jäsenvaltiot toimittavat komissiolle järjestelmällisesti tällaiset hallinnolliset tiedot. Komissio myös vahvistaa työterveyttä ja työturvallisuutta koskevien tilastotietojen keruuta kyselytutkimusten yhteydessä.

Komissio laatii yhdessä työterveyden ja työturvallisuuden neuvoa-antavan komitean kanssa yhteisön järjestelmän, jonka avulla on mahdollista kerätä ja vaihtaa tietoja kansallisista strategioista sekä arvioida asetettujen päämäärien toteutumista ja kansallisten ennaltaehkäisyrahoitusten ja toteutettujen ponnistelujen tehokkuutta. Komissio edistää määrällisten indikaattorien suunnittelua, jotta Euroopan tilastojärjestelmästä ja mielipidekyselyistä saatuja työterveyttä ja työturvallisuutta koskevia tietoja voidaan rikastaa.

9. TYÖTERVEYDEN JA TYÖTURVALLISUUDEN EDISTÄMINEN KANSAINVÄLISELLÄ TASOLLA

Talouden globalisaation yhä jatkuessa on täysin EU:n etujen mukaista pyrkiä nostamaan työnormien tasoa koko maailmassa ja toimia monenkeskisesti yhteistyössä toimivaltaisten kansainvälisten järjestöjen kanssa ja kahdenvälisesti suhteissa kolmansiin maihin. Euroopan unionin on myös autettava ehdokasmaita valmistautumaan yhteisön säännösten

²¹ Euroopan työtapaturmatilastot.

²² Euroopan ammattitautitilastot.

täytäntöönpanoon. Tässä yhteydessä EU:n olisi edistettävä ennaltaehkäisyn periaatteita, jotka on määritelly sen työterveys- ja työturvallisuuspolitiikassa

- vahvistamalla yhteistyötä ILO:n, WHO:n ja muiden kansainvälisten järjestöjen kanssa korkeatasoisemman suojelun edistämiseksi maailmanlaajuisesti
- tekemällä yhteistyötä muiden maiden kanssa, jotta voitaisiin edistää ILO:n vuonna 2003 hyväksymän maailmanlaajuisen työterveys- ja työturvallisuusstrategian täytäntöönpanoa sekä vuonna 2006 hyväksytyn työterveyden ja työturvallisuuden edistämispuitteita koskevan yleissopimuksen ratifiointia
- rohkaisemalla jäsenvaltioita ratifioimaan ILO:n yleissopimukset
- työskentelemällä kolmansien maiden ja kansainvälisten organisaatioiden kanssa, jotta saataisiin aikaan maailmanlaajuinen asbestin tai asbestia sisältävien tuotteiden valmistus-, myynti- ja käyttökielto, sekä edistämällä työterveyttä ja -turvallisuutta yleisesti
- tehostamalla tietojen keruuta tapaturmista vakavia tapaturmia koskevien raportointivaatimusten avulla, jolloin tällaisten tietojen vertailukelpoisuus parantuu
- vahvistamalla yhteistyötä kehittyneiden talouksien, esimerkiksi Yhdysvaltojen, Kanadan, Australian ja Japanin, kanssa sekä kehittyvien talouksien, kuten Kiinan ja Intian kanssa
- avustamalla ehdokasmaita niiden pyrkimyksissä panna täytäntöön työterveyttä ja -turvallisuutta koskeva yhteisön säännöstö.

10. PÄÄTELMÄT

Sekä taloudellisista että inhimillisistä syistä työterveys ja työturvallisuus on syytä nostaa yhteisön poliittisen asialistan kärkeen.

Lissabonin strategian ytimessä on sitoutuminen työllisyyden ja tuottavuuden kasvattamiseen kilpailukyvyyn parantamiseksi. Kaikilta toimijoilta vaaditaan entistä suurempia ponnisteluja, jotta työterveydessä ja -turvallisuudessa voitaisiin EU:ssa saavuttaa parempia tuloksia. Työterveydellä ja -turvallisuudella on ensiarvoinen merkitys, kun vahvistetaan yritysten kilpailukykyä ja tuottavuutta ja edistetään sosiaalisen suojelun järjestelmien toimivuutta, sillä niiden kautta voidaan vähentää onnettomuuksien, tapaturmien ja sairauksien aiheuttamia kustannuksia ja lisätä työntekijöiden motivaatiota. Työtapaturmat ja ammattitaudit aiheuttavat valtavan rasituksen julkisille ja yksityisille sosiaalisen suojelun järjestelmille, mikä edellyttää yhtenäistä, koordinoitua ja strategista toimintaa ja yhteistyötä keskeisten sidosryhmien välillä Euroopan unionissa, kun suunnitellaan yhteisön ja jäsenvaltioiden politiikkaa. Komissio aikoo yhteistyössä muiden alalla vaikuttavien toimijoiden kanssa suunnitella sosiaalisen toimintaohjelman tulostaulukoon konkreettisia, yhteisön tasolla toteutettavia toimia ja niihin liittyvän tarkan aikataulun. Näin täydennetään niitä toimia, joita jäsenvaltiot sitoutuvat käynnistämään.

Tällä tiedonannolla komissio haluaa rohkaista kaikkia sidosryhmiä yhteiseen toimintaan, jotta voitaisiin vähentää työtapaturmien ja ammattitautien kustannuksia ja tehdä hyvinvoinnista työpaikalla todellisuutta Euroopan kansalaisille. Näin otettaisiin todellinen askel eteenpäin 10. toukokuuta 2005 hyväksytyn ”Kansalaisten toimintasuunnitelman” täytäntöönpanossa.

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION

Bryssel den 21.2.2007
KOM(2007) 62 slutlig

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET,
RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT
REGIONKOMMITTÉN**

**Bättre kvalitet och produktivitet i arbetet:
Gemenskapens arbetsmiljöstrategi 2007–2012**

{SEK(2007) 214}

{SEK(2007) 215}

{SEK(2007) 216}

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET,
RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT
REGIONKOMMITTÉN**

**Bättre kvalitet och produktivitet i arbetet:
Gemenskapens arbetsmiljöstrategi 2007–2012**

(Text av betydelse för EES)

1. INLEDNING

I detta meddelande lägger kommissionen fram ett förslag till en gemenskapsstrategi för att främja hälsa och säkerhet i arbetet i Europeiska unionen under 2007–2012. Hälsa och säkerhet i arbetet är idag ett av de viktigaste områdena inom EU:s sysselsättnings- och socialpolitik¹, och också ett av de områden där man kommit längst. Tack vare att omfattande gemenskapslagstiftning har antagits och tillämpats under de senaste decennierna har arbetsvillkoren kunnat förbättras i EU:s medlemsstater, och stora framsteg har gjorts med att minska antalet arbetsolycksfall och arbetssjukdomar.

För att blåsa nytt liv i arbetsmiljöpolitiken fastställde kommissionen år 2002 en ny gemenskapsstrategi för perioden 2002–2006. Strategin grundades på en helhetssyn på välbefinnande i arbetet mot bakgrund av den utveckling som skett i arbetslivet och uppkomsten av nya risker inte minst på det psykosociala området.

I utvärderingsrapporten om gemenskapens arbetsmiljöstrategi 2002–2006² dras slutsatsen att denna strategi har inneburit en nystart för den förebyggande politiken på nationell nivå, presenterat konsekventa och övertygande argument för ett partnerskap för att uppnå gemensamma mål och förpliktat berörda parter inom det förebyggande arbetet att tänka strategiskt för att kunna uppnå målen. Rapporten har bidragit till att uppmärksamma allmänheten på arbetsmiljöfrågorna som integrerande delar av kvalitetsstyrningen och som avgörande faktorer när det gäller produktivitet och konkurrenskraft.

Inom ramen för Lissabonstrategin har medlemsstaterna erkänt att man genom att garantera god kvalitet och produktivitet i arbetet i hög grad kan bidra till att främja ekonomisk tillväxt och sysselsättning. Avsaknaden av ett effektivt skydd för hälsa och säkerhet i arbetet kan leda till frånvaro till följd av arbetsolycksfall eller arbetssjukdomar och även till varaktig arbetsoförmåga som kan härledas till arbetsmiljön. Allt detta har betydande konsekvenser för den enskilda individen men även stora negativa effekter på ekonomin. De enorma ekonomiska kostnaderna i samband med arbetsmiljöproblemen hämmar den ekonomiska tillväxten och påverkar företagets konkurrenskraft i EU. En betydande andel av dessa kostnader måste även bäras av de sociala trygghetssystem och de offentliga finanserna.

År 2001 satte Europeiska rådet vid sitt möte i Stockholm upp målet att fram till 2010 höja den genomsnittliga förvärvsfrekvensen för kvinnor och män i åldrarna 55–64 år till 50 %. Vid

¹ Denna politik grundar sig på artikel 137 i EG-fördraget.

² Utvärderingsrapport för gemenskapens arbetsmiljöstrategi 2002–2006, SEK(2007) 214.

Europeiska rådets möte i Barcelona 2002 enades man om att Europeiska unionen skulle sträva efter att fram till 2010 successivt höja den faktiska genomsnittliga utträdesåldern, dvs. den ålder då man lämnar arbetslivet, med cirka fem år. Modern arbetsorganisation och arbetsmiljö kan tillsammans bidra till att detta mål uppnås genom att säkerställa att välbefinnandet i arbetet ökar, varje arbetstagares kapacitet optimeras och ett förtida utträde ur arbetslivet förhindras.

För att förbättra kvinnors och mäns anställbarhet och kvaliteten i arbetslivet måste man också komma vidare i jämställdhetsarbetet. Bristande jämställdhet, på arbetsplatsen och i andra sammanhang, kan påverka kvinnors säkerhet och hälsa i arbetslivet³ och därigenom deras produktivitet i arbetet. Vissa frågor som särskilt berör mäns arbetsmiljö behöver också uppmärksammas.

Såväl medlemsstaternas som EU:s politik bör bidra till att skapa arbetsmiljöer och hälsovårdstjänster i arbetslivet som gör det möjligt för arbetstagarna att till fullo och på ett produktivt sätt delta i arbetslivet tills de uppnår pensionsåldern. Vi bör eftersträva en situation där arbetet bidrar till god hälsa och välbefinnande och där tillträdet till arbetsmarknaden och möjligheten att stanna kvar i arbetslivet förbättrar befolkningens allmänna hälsotillstånd. I detta sammanhang är det viktigt att understryka den betydelse som en hälsofrämjande arbetsmiljö kan ha för folkhälsan. Arbetsplatsen är faktiskt en miljö som är särskilt väl lämpad för sjukdomsförebyggande och hälsofrämjande åtgärder.

Under den tid som omfattas av gemenskapsstrategin 2002–2006 har en betydande minskning av arbetsolycksfallen registrerats. I den nya strategin för 2007–2012 föreslås en ännu högre ambitionsnivå, så att arbetsolycksfallsfrekvensen tack vare bättre arbetsmiljö sänks med 25 % totalt fram till 2012 i EU-27. Detta kommer också väsentligt att bidra till att strategin för tillväxt och sysselsättning kan genomföras med gott resultat.

2. SÄRSKILDA UTMANINGAR PÅ ARBETSMILJÖMRÅDET

Gemenskapsstrategin 2002–2006 har redan burit frukt tack vare sin innovativa karaktär. Medlemsstaterna har gjort konkreta framsteg med att utarbeta strategier och nationella handlingsplaner som är mera riktade. Mellan 2000 och 2004 (senaste tillgängliga data) har antalet olycksfall med dödlig utgång minskat med 17 % i EU-15, och antalet olycksfall som ledde till mer än tre dagars frånvaro med 20 %⁴. Denna positiva utveckling förväntas bli bekräftad i den färskaste statistiken.

Trots framstegen visar de senaste resultaten i den fjärde europeiska undersökningen om arbetsvillkor att många arbetstagare i EU fortfarande uppfattar sitt arbete som en hälso- och säkerhetsrisk:

- nästan 28 % av arbetstagarna i EU säger sig lida av icke olycksrelaterade hälsoproblem som orsakats eller förvärrats av deras nuvarande eller tidigare arbete eller där så kan ha skett;
- ca 35 % av arbetstagarna tror att deras arbete innebär en hälsorisk.

³ "Gender issues in safety and health at work". Europeiska arbetsmiljöbyrån 2003.

⁴ SEK(2007) 214.

Dessutom är minskningen av risker i arbetet ojämnt fördelad.

- Vissa kategorier av arbetstagare är mer utsatta för risker än andra (unga arbetstagare, arbetstagare med osäkra anställningsförhållanden, äldre arbetstagare och migrerande arbetstagare).
- Vissa företagskategorier är mer sårbara än andra (särskilt små och medelstora företag, som har knappare resurser för att införa komplicerade system för arbetarskydd, vilket gör vissa av dem mer utsatta för negativa effekter av arbetsmiljöproblem).
- Vissa branscher är fortfarande särskilt farliga (byggnads- och anläggningsarbete, jordbruk, fiske, transport, hälso- och sjukvård och socialtjänst).

Flera utmaningar på arbetsmiljöområdet, som redan har rapporterats under föregående period, har närmast ökat i betydelse. Det gäller bl.a.

- den demografiska utvecklingen och den förvärvsaktiva befolkningens åldrande,
- nya tendenser i arbetslivet, bl.a. ökat egenföretagande, ökad utläggning på entreprenad och ökad sysselsättning i små och medelstora företag,
- nya och större migrationsströmmar till EU.

Dessutom ökar kvinnornas deltagande i arbetslivet samtidigt som det fortfarande förekommer könssegregation på arbetsmarknaden. Det är därför viktigt att ta bättre hänsyn till de hälso- och säkerhetsaspekter som särskilt gäller kvinnor.

Vissa typer av arbetssjukdomar ökar (muskuloskeletala besvär, infektioner och sjukdomar som är kopplade till psykisk stress). Arbetsmiljöriskerna förändras i takt med att innovationerna ökar, nya riskfaktorer växer fram (våld i arbetet, bl.a. sexuella och andra former av trakasserier samt missbruk) och arbetets innehåll förändras (ett mer fragmenterat arbetsliv). Dessa tendenser nödvändiggör bättre kunskaper om nämnda företeelser, vilket betyder att det behövs forskning som kan visa på effektiva förebyggande åtgärder. Slutligen finns det stora skillnader i graden av genomförande av gemenskapslagstiftningen i de olika medlemsstaterna.

Av alla dessa skäl måste insatser för att förbättra arbetsmiljön utvecklas och genomföras under de följande fem åren.

3. MÅL FÖR GEMENSKAPSSTRATEGIN 2007–2012

En fortlöpande, hållbar och enhetlig minskning av antalet arbetsolycksfall och arbetssjukdomar är huvudmålet för gemenskapsstrategin även under perioden 2007–2012. Kommissionen anser att en minskning med 25 % för 100 000 arbetstagare av antalet arbetsolycksfall bör ställas upp som allmänt mål för denna period i EU-27.

För att detta ambitiösa syfte ska kunna uppnås föreslås följande mål:

- se till att EU:s lagstiftning tillämpas korrekt (se punkt 4.1 och 4.2),

- stödja de små och medelstora företagen i tillämpningen av gällande lagstiftning (se punkt 4.1),
- anpassa lagstiftningen till den utveckling som skett i arbetslivet och förenkla lagstiftningen, särskilt med hänsyn till små och medelstora företag (se punkt 4.3),
- främja utarbetandet och genomförandet av nationella strategier (se punkt 5),
- uppmuntra såväl förändringar i arbetstagarnas beteende som en positiv attityd till arbetsmiljöfrågorna hos arbetsgivarna (se punkt 6),
- utarbeta metoder för att kartlägga och bedöma nya potentiella risker (se punkt 7),
- förbättra uppföljningen av genomförda projekt (se punkt 8),
- främja en god arbetsmiljö internationellt (se punkt 9).

4. INFÖRA MODERN OCH EFFEKTIV LAGSTIFTNING

4.1. Förbättra tillämpningen av gemenskapslagstiftningen

Att gemenskapslagstiftningen tillämpas på ett effektivt sätt är av avgörande betydelse för att skydda arbetstagarnas hälsa och garantera att alla företag som är verksamma på den stora europeiska marknaden har samma utgångsläge.

År 2004 antog kommissionen sin rapport om den praktiska tillämpningen av ramdirektiv 89/391/EEG och dess fem första särdirektiv⁵. De centrala slutsatserna är att de har haft en gynnsam effekt på skyddsnivåerna i medlemsstaterna. Rapporten visar dock på allvarliga brister i tillämpningen av gemenskapslagstiftningen, särskilt i de sektorer som anses riskfyllda, och för de mest sårbara kategorierna av arbetstagare (ungdomar, arbetstagare med tidsbegränsade avtal och lågutbildade arbetstagare), särskilt inom små och medelstora företag och i den offentliga sektorn.

En bättre efterlevnad av gemenskapslagstiftningen skulle kännbart bidra till en minskning av antalet arbetsolycksfall och arbetssjukdomar. För att uppnå detta mål måste man stärka alla parter engagemang såväl på gemenskapsnivå som i medlemsstaterna.

Kommissionen kommer i sin egenskap av fördragets väktare att se till att direktiven genomförs och tillämpas effektivt. Kommissionen kommer att hjälpa medlemsländerna att uppnå detta mål, men kommer också att noggrant övervaka genomförandet och kommer liksom tidigare att vid behov inleda överträdelseförfaranden.

Medlemsstaterna å sin sida har skyldighet att se till att hela gemenskapslagstiftningen tillämpas fullt ut. Arbetsmiljön i europeiska företag är en prioriterad fråga för kommissionen. Förhållandena för små och medelstora företag behöver ägnas större uppmärksamhet, särskilt när det gäller riskbedömning, arbetstagarnas delaktighet och utbildning samt förhållandena i traditionella högrisksektorer som jordbruket, byggnadssektorn och transportsektorn.

⁵ KOM(2004) 62, 5.2.2004.

De nationella strategierna bör därför prioritera införandet av ett antal instrument som garanterar en högre efterlevnadsnivå särskilt bland de små och medelstora företagen och i högrisksektorer:

- spridning av goda rutiner på lokal nivå,
- utbildning av både chefer och arbetstagare,
- utveckling av enkla verktyg för att underlätta riskvärdering,
- spridning av information och riktlinjer som är skrivna på ett lättfattligt språk och som är lätta att förstå och tillämpa,
- bättre informationsspridning och tillgång till rådgivning,
- tillgång till högkvalitativa externa tjänster för förebyggande arbete till en rimlig kostnad,
- utnyttjande av arbetsmiljöinspektörer som nyckelaktörer för att främja bättre efterlevnad bland små och medelstora företag, främst genom utbildning, påverkan och uppmuntran men även genom påtryckningar där så behövs,
- användning av ekonomiska incitament på gemenskapsnivå (t.ex. via strukturfonderna) och nationellt, särskilt för mikroföretag och småföretag.

Genom det nya Progress-programmet och i samarbete med rådgivande kommittén för arbetsmiljöfrågor kommer kommissionen att utarbeta praktiska vägledningar för korrekt tillämpning av direktiven 92/57/EEG (tillfälliga eller rörliga byggarbetsplatser)⁶, 2004/40/EG (elektromagnetiska fält)⁷ och 2006/25/EG (optisk strålning)⁸. Där detta är aktuellt kommer man i vägledningen även att ta hänsyn till kommande vetenskapliga råd från vetenskapliga kommittén om nya och nyupptäckta hälsorisker.

Europeiska arbetsmiljöbyrån kommer framför allt att inrikta sig på upplysning, främjande och spridning av goda rutiner i högrisksektorer och små och medelstora företag.

Rådgivande kommittén kommer att fortsätta sitt arbete med att kartlägga de områden där vägledningar om goda rutiner behöver utarbetas och även med att göra dessa vägledningar mer användarvänliga för små och medelstora företag.

Det har visat sig i praktiken att det finns problem med tillämpningen av arbetsmiljöbestämmelserna när det rör sig om underleverantörskontrakt, eftersom arbetsgivarna har en tendens att begränsa sina förebyggande åtgärder till sina egna anställda. Dessa situationer, som blir allt vanligare, behöver uppmärksammas särskilt, såväl nationellt som på gemenskapsnivå.

⁶ EGT L 245, 26.8.1992, s. 6.

⁷ EUT L 159, 30.4.2004, s. 1.

⁸ EUT L 114, 27.4.2006, s. 38.

Kommissionen kommer i samarbete med rådgivande kommittén att utreda på vilket sätt arbetsgivare samarbetar när det på samma arbetsplats finns olika nivåer av underleverantörskontrakt, och vilka behov det finns av att utarbeta rekommendationer.

Tillämpningen av artikel 7 i ramdirektiv 89/391/EEG avslöjar stora olikheter när det gäller förebyggande åtgärder, både i fråga om kvalitet, omfattning och tillgång. En förklaring till detta kan vara skillnader i hur kvalifikationer och färdigheter definieras i medlemsstaterna och en annan att det förebyggande arbetet i alltför hög grad upphandlas externt.

Efter att ha utvärderat situationen på EU-nivå kommer kommissionen att utreda behovet av att anta en rekommendation där medlemsstaterna uppmanas att ta initiativ för att underlätta tillgången till förebyggande tjänster av hög kvalitet, om sådana inte kan uppbringas i det egna företaget, särskilt när det gäller små och medelstora företag.

4.2. Stärka samarbetet vid övervakningen av efterlevnaden av lagstiftningen

Effektiv och enhetlig tillämpning av den nationella lagstiftning genom vilken direktiven på arbetsmiljöområdet genomförs är avgörande för att likvärdiga skyddsnivåer ska säkerställas i alla medlemsstater. Kommissionen kommer att fortsätta att på gemenskapsnivå främja yrkesinspektörskommitténs arbete för att förbättra effektiviteten i kontrollen och övervakningen av tillämpningen av lagstiftningen, underlätta samarbete mellan arbetsmiljöinspektionerna och stärka gemensamma insatser inom högrisksektorer och med avseende på särskilda risker.

Yrkesinspektörskommittén uppmanas att

- **utreda orsakerna till skillnaderna i arbetsolycksfallsfrekvens i de olika medlemsstaterna och utbyta erfarenheter om innovativa lösningar som har visat sig effektiva,**
- **intensifiera sitt arbete med att analysera effekterna av Reach-förordningen på arbetsmiljöinspektionerna och utveckla samverkans effekter i samarbete med andra tillsynsorgan som har ansvar för att övervaka marknaden och miljöpolitiken,**
- **vidareutveckla systemen för informationsutbyte om problem med tillämpningen av lagstiftningen, så att problemen kan lösas i samarbete,**
- **stärka sitt samarbete med rådgivande kommittén för arbetsmiljöfrågor särskilt vid förberedande av lagstiftningsinitiativ och vid utvärdering av tillämpningen av direktiv.**

På nationell nivå bör de åtgärder vidtas som är nödvändiga för att arbetsmiljöinspektionerna ska kunna försäkra sig om att berörda parter fullgör sina skyldigheter och har möjlighet att utöva sina rättigheter. Detta innebär t.ex. kontroller som kan komma att leda till effektiva avskräckande och proportionella påföljder och beivrande av underlåtenhet att följa gällande arbetsmiljöbestämmelser. Nya utmaningar, t.ex. migrationsströmmarna, kräver mer riktade kontroller och bättre kunskaper hos inspektörerna.

4.3. Förenkling och anpassning av lagstiftningen

Kommissionen kommer att se till att lagstiftningen anpassas till de senaste tekniska framstegen och den senaste utvecklingen inom arbetslivet, samtidigt som hänsyn tas till nödvändigheten av en enhetlig, enkel och effektiv lagstiftning och gemenskapens mål att minska den administrativa bördan för företagen.

Kommissionen kommer att

- på grundval av samråd med arbetsmarknadens parter fortsätta sitt arbete med att försöka finna bättre sätt att förebygga risker för muskuloskelettala besvär, riskerna med cancerogenes och riskerna för infektioner till följd av nålstick,
- anta en tredje förteckning över indikativa gränsvärden för kemiska ämnen,
- rapportera om utvärderingen av tillämpningen av direktiv 92/57/EEG (tillfälliga eller rörliga byggarbetsplatser), 92/58/EEG (varselmärkning och signaler för hälsa och säkerhet i arbetet)⁹, 92/91/EEG (utvinningsindustri som utnyttjar borrhål)¹⁰ och 92/104/EEG (utvinningsindustri ovan och under jord)¹¹ samt 92/29/EEG (medicinsk behandling ombord på fartyg)¹² och 93/103/EG (fiskefartyg)¹³,
- utvärdera de åtgärder som vidtagits på grundval av rekommendationerna om egenföretagare¹⁴ och i fråga om den europeiska förteckningen över arbetssjukdomar¹⁵.

Utvärderingen och förenklingen av det administrativa och institutionella regelverket kommer att prioriteras av kommissionen i överensstämmelse med principerna i meddelandet Lagstifta bättre för tillväxt och arbetstillfällen i Europeiska unionen¹⁶ och meddelandet om genomförande av gemenskapens Lissabonprogram – En strategi för förenkling av lagstiftningen¹⁷.

⁹ EGT L 245, 26.8.1992, s. 23.

¹⁰ EGT L 348, 28.11.1992, s. 9.

¹¹ EGT L 404, 31.12.1992, s. 10.

¹² EGT L 113, 30.4.1992, s. 19.

¹³ EGT L 307, 13.12.1993.

¹⁴ EUT L 53, 28.2.2003, s. 45.

¹⁵ EUT L 238, 25.9.2003, s. 28.

¹⁶ KOM(2005) 97, 16.3.2005.

¹⁷ KOM(2005) 535, 25.10.2005.

Kommissionen kommer att

- fortsätta sitt arbete med att kodifiera arbetsmiljödirektiven, och i det sammanhanget utreda möjligheterna att förenkla lagstiftningen för att minska onödig byråkrati, samtidigt som uppfyllandet av de mål som anges i detta meddelande inte äventyras,
- föreslå en ändring i beslutet om att inrätta yrkesinspektörskommittén för att minska antalet ledamöter och förbättra dess verksamhet,
- främja utarbetandet av gemensamma metoder för utvärdering av direktiven på arbetsmiljöområdet med hänsyn till det kommande direktivet om förenkling och rationalisering av rapporterna om det praktiska genomförandet¹⁸.

På nationell nivå bör alla insatser för att åstadkomma en väsentlig förenkling för företagen inriktas på en förbättring och förenkling av nationella bestämmelser samtidigt som gällande skyddsnivåer inte får sänkas. Kommissionen har redan föreslagit att en förbättring av bestämmelserna genom förenkling bör skrivas in i de nationella Lissabonprogrammen, och rekommenderar att medlemsstaterna redogör för vilka insatser de redan har inlett och planerat.

5. UPPMUNTRA UTARBETANDE OCH GENOMFÖRANDE AV NATIONELLA STRATEGIER

Gemenskapsstrategins framgång är beroende av att medlemsstaterna åtar sig att anta enhetliga nationella strategier där kvantitetsmål sätts upp för att minska antalet arbetsolycksfall och arbetssjukdomar. De bör vara inriktade på de branscher och företag som visar de sämsta resultaten och fokusera på de vanligaste riskerna och de mest sårbara arbetstagarna. Utformningen av dessa strategier bör grunda sig på en noggrann utvärdering av situationen i medlemsstaten med aktivt deltagande av och i samråd med alla berörda parter, varvid arbetsmarknadens parter alltid ska vara representerade.

Rådgivande kommittén för arbetsmiljöfrågor är ett särskilt lämpligt forum för trepartsutbyte av information om innehållet i och målen för de nationella strategierna, vilka åtgärder som vidtagits, hur de relaterar till gemenskapsstrategin och uppföljning av uppnådda resultat. Inom rådgivande kommittén kan även information utbytas om goda rutiner, och kommittén kan övervaka att de nationella strategierna utarbetas på ett enhetligt sätt och leder till likvärdiga skyddsnivåer inom hela EU.

Fyra frågor behöver uppmärksammas särskilt i de nationella strategierna:

5.1. Effektivisera den förebyggande hälsovården

En dålig arbetsmiljö kan få långsiktiga följder och ge upphov till arbetssjukdomar och hälsoproblem som upptäcks först efter lång tid, upp till 20 år efter exponeringen, som var fallet i asbestfrågan. Hälsokontroller är ett ovärderligt redskap i det förebyggande arbetet.

¹⁸ KOM(2006) 390, 14.7.2006.

Kommissionen uppmuntrar medlemsstaterna och företagen att införa systematiska förfaranden för att samla in och analysera uppgifter från hälsokontroller av arbetstagare i syfte att förbättra det förebyggande arbetet samtidigt som man undviker att skapa onödig byråkrati för företagen. De nationella hälso- och sjukvårdssystemen bör spela en aktivare roll bl.a. i att göra läkarna medvetna om vikten av att känna till såväl patienternas sjukdomshistoria som deras arbetsmiljö.

5.2. Verka för arbetstagarnas rehabilitering och återintegrering

Varje år är ca 350 000 arbetstagare tvungna att byta arbete till följd av ett olycksfall. Knappt 300 000 arbetstagare har olika grader av bestående arbetsförmåga och 15 000 är helt utestängda från arbetsmarknaden¹⁹.

Medlemsstaterna uppmuntras att i sina nationella strategier ta med särskilda åtgärder (bidrag, skräddarsydd utbildning osv.) för att förbättra rehabiliteringen och reintegrationen av arbetstagare som under en längre tid varit frånvarande från arbetet till följd av ett arbetsolycksfall, en arbetssjukdom eller ett funktionshinder.

5.3. Anpassa sig till sociala och demografiska förändringar

De problem som kan följa av den demografiska utvecklingen i EU belyses i kommissionens meddelande Europas demografiska framtid – En utmaning som öppnar möjligheter²⁰. Arbetsmiljöpolicen kan bidra till att möta dessa utmaningar, särskilt genom att arbetsmiljön anpassas på ett bättre sätt till de individuella behoven och tillförlitliga ergonomiska principer tillämpas mer effektivt på utformningen av arbetsplatserna och organisationen av arbetet.

Det står alltså klart att den förvärvsaktiva befolkningens åldrande i Europa måste beaktas, men situationen för yngre arbetstagare får fördenskull inte glömmas, särskilt inte när det gäller ungdomar som är speciellt utsatta för arbetsrelaterade risker. Riskerna skulle i så fall bara flyttas nedåt i åldrarna och skapa problem i framtiden.

Europeiska arbetsmiljöbyrån uppmanas att genom sitt riskcentrum genomföra en analys av de särskilda utmaningar på arbetsmiljöområdet som följer av det faktum att allt fler kvinnor, migrerande arbetstagare, yngre arbetstagare och äldre arbetstagare deltar i arbetslivet. Arbetsmiljöbyrån bör bidra till kartläggningen och uppföljningen av nya tendenser och risker och av nödvändiga åtgärder.

5.4. Göra politiken mer enhetlig

För att skyddet för och främjandet av arbetstagarnas hälsa och säkerhet ska vara effektivt krävs en effektiv samordning såväl på gemenskapsnivå som nationellt av arbetsmiljöpolicen och annan politik som kan påverka dessa frågor. Det finns därför anledning att utnyttja samverkans effekter och att försäkra sig om en enhetlig politik särskilt på följande politikområden:

– folkhälsa,

¹⁹ Eurostats arbetskraftsundersökning 1999, ad hoc-modulen om arbetsolyckor och arbetsrelaterade hälsoproblem, offentliggjord i *Panorama of the European Union: Work and health in the EU, a statistical portrait* ("Panorama över Europeiska unionen: arbete och hälsa i EU, ett statistiskt porträtt").

²⁰ KOM(2006) 571.

- regional utveckling och social sammanhållning,
- offentlig upphandling,
- sysselsättning och omstrukturering.

För att förebygga sjukdomar och möjliggöra ett längre förvärvsaktivt liv vid god hälsa kommer kommissionen att se till att initiativen på arbetsmiljöområdet utvecklas i överensstämmelse med folkhälsopolitiken. Särskilt kommer man vid genomförandet av strategin att ta hänsyn till det samråd som inletts 2007 genom grönboken Mot ett rökfritt Europa: policyalternativ på EU-nivå, och till resultaten av det samråd som inleddes i maj 2006 på temat ”att främja befolkningens psykiska hälsa: mot en strategi för psykisk hälsa i EU”.

Genom sin interna samarbetsgrupp för arbetsmiljöfrågor kommer kommissionen att försäkra sig om att man i samband med initiativ inom andra politikområden tar hänsyn till följderna på arbetsmiljöområdet.

Särskilt kommer kommissionen att utreda möjligheterna att genom gemenskapens olika program och fonder få bidrag till främjande av höga skyddsnivåer för arbetstagarnas hälsa och säkerhet.

6. FRÄMJA ATTITYDFÖRÄNDRINGAR

Lagstiftning kan åstadkomma förändringar i beteendemönster. En strategi som ska främja en förebyggandekultur måste rikta sig till alla samhällssektorer och inte bara begränsa sig till arbetslivet och den förvärvsaktiva befolkningen. Den måste bidra till att skapa ett klimat där förebyggande folkhälsoarbete och riskminskning värdesätts.

6.1. Integrering av arbetsmiljöfrågorna i utbildningsprogrammen

De erfarenheter som erhållits på nationell, regional och lokal nivå under genomförandet av strategin för 2002–2006 visar på vikten av att utnyttja möjligheten att grundlägga ett säkerhetstänkande inom alla utbildningsprogram och på alla nivåer och områden av utbildningen, inklusive yrkes- och högskoleutbildningen. Redan förskolan och låg- och mellanstadiet har stor betydelse, eftersom viktiga förebyggande beteenden lärs in redan i barndomen.

Särskild vikt bör även läggas vid utbildning av unga egenföretagare i arbetsmiljöstyrning och utbildning av arbetstagare i de risker som är aktuella i deras företag och i hur riskerna kan förebyggas och minskas. Detta är särskilt viktigt i små och medelstora företag och för migrerande arbetstagare.

Europeiska socialfonden spelar en avgörande roll genom att den stöder medlemsstaternas initiativ för att utveckla en förebyggandekultur på arbetsmiljöområdet.

Europeiska arbetsmiljöbyrån uppmanas att utreda i vilken mån arbetsmiljöfrågorna har integrerats i medlemsstaternas utbildningspolitik, särskilt i fråga om yrkesutbildningen. Mot bakgrund av dessa uppgifter och de råd som lämnas av rådgivande kommittén för arbetsmiljöfrågor kommer kommissionen att undersöka möjligheten att lägga fram ett förslag till rekommendationer.

Medlemsstaterna uppmanas att i första hand utnyttja de möjligheter som erbjuds genom europeiska socialfonden och andra gemenskapsfonder att utveckla utbildningsprojekt om arbetsmiljöfrågor som riktar sig till arbetsgivare och arbetstagare.

6.2. Sundare och säkrare arbetsplatser: förbättra de anställdas hälsotillstånd och öka medvetenheten i företagen

Företag som investerar i arbetstagarnas hälsa genom en aktivt förebyggande politik får mätbara resultat: minskade kostnader för sjukfrånvaro, lägre personalomsättning, bättre kundtillfredsställelse, ökad motivation hos personalen, höjd kvalitet och bättre image för företaget. Dessa positiva effekter kan stärkas genom att personalen, sedan den har fått en sund arbetsmiljö, uppmuntras att skaffa sig levnadsvanor som förbättrar det allmänna hälsotillståndet.

Kommissionen uppmuntrar medlemsstaterna att i sina nationella strategier ta med särskilda initiativ som ger företagen, särskilt de små och medelstora företagen, tillgång till tekniskt bistånd och rådgivningstjänster för främjande av arbetstagarnas hälsa.

Kommissionen uppmanar Europeiska arbetsmiljöbyrån att samla och sprida information för att stödja arrangerandet av kampanjer för bättre hälsa i arbetslivet, i samverkan med strategin och med gemenskapsprogrammen för folkhälsa.

Kommissionen uppmanar Europeiska fonden för förbättring av levnads- och arbetsvillkor att analysera de faktiska effekterna av dessa kampanjer.

För att åstadkomma en attitydförändring när det gäller arbetsmiljöfrågorna krävs det bl.a. en större medvetenhet hos ansvariga i företagen, och att reglerna om information, utbildning och arbetstagarnas delaktighet effektivt och fullt ut följs i företagen, så att arbetstagarna tillförsäkras adekvata kunskaper, utvecklar ett förebyggande säkerhetstänkande och utför sina arbetsuppgifter på ett säkert sätt.

Dessutom kan säkerhetsmedvetandet framför allt hos de små och medelstora företagen stärkas genom direkta ekonomiska incitament för förebyggande åtgärder. Dessa incitament skulle t.ex. kunna vara nedsatta sociala avgifter eller försäkringspremier för den som investerar i bättre arbetsmiljö och minskat antal olycksfall, ekonomiskt bistånd för att utveckla system för arbetsmiljöstyrning, arbetsmiljökrav vid offentliga upphandlingar osv.

Europeiska arbetsmiljöbyrån kommer att uppmanas att förbereda upplysningskampanjer som är riktade till olika sektorer och framför allt till små och medelstora företag, och att främja arbetsmiljöstyrningen i företagen genom utbyte av erfarenheter och goda rutiner inom specifika branscher.

Arbetsmarknadens parter uppmanas att utarbeta initiativ inom ramen för sin sociala dialog inom olika sektorer och att se till att arbetstagarnas representanter får en mer framträdande samordnande roll inom ett systematiskt riskminskningsarbete.

7. HANTERA NYA OCH ÖKADE RISKER

7.1. Kartläggning av nya risker

Såväl grundforskning som tillämpad forskning har en avgörande betydelse för bättre kunskaper på arbetsmiljöområdet, för beskrivning av exponeringsscenarier, för kartläggning av orsaker och följder och för framtagning av preventionsmetoder och nyskapande teknik. Forskningen levererar de argument och bevis på vilka de politiska besluten bör grunda sig.

Forskningen bör prioritera områden som psykosociala frågor, muskuloskeletal besvär, farliga ämnen, kunskap om risker för fortplantningen, arbetsmiljöstyrning, risker som beror på flera samverkande faktorer (t.ex. organisationen av arbetet och arbetsplatsens utformning, ergonomiska faktorer, en kombination av fysikalisk och kemisk exponering) och potentiella risker förknippade med nanoteknik.

På gemenskapsnivå kommer intensifierade insatser att genomföras bl.a. inom det sjunde ramprogrammet för forskning med stöd av teknikplattformen för säkerhet i arbetet och miljöskydd, som offentliggjorde sin strategiska agenda för forskning 2006. Flera frågor har redan valts ut ur detta ramprogram med sikte på inbjudningar att lämna projektförslag – inom hälsa, nanovetenskap, nanoteknik, material och nya produktionstekniker, social och ekonomisk vetenskap och humaniora: utvärdering av den ekonomiska dimensionen av arbetsmiljön och arbetstagares exponering för nanopartiklar, hantering av industriella risker, skyddsutrustning och strukturell säkerhet. Det bör tilläggas att de nationella forskningsprogrammen behöver samordnas bättre. Inrättande av nationella teknikplattformar skulle kunna spela en viktig roll i detta sammanhang.

Europeiska arbetsmiljöbyrån uppmanas att uppmuntra forskningsinstitut i medlemsstaterna som forskar i arbetsmiljöfrågor att fastställa gemensamma prioriterade områden, att utbyta resultat sinsemellan och att i sina forskningsprogram ta hänsyn till behoven på arbetsmiljöområdet.

Europeiska arbetsmiljöbyråns riskcentrum bör bli bättre på att förutse risker, bl.a. i samband med ny teknik, biologiska risker, komplicerade gränssnitt mellan människa och maskin och konsekvenserna av den demografiska utvecklingen.

Kommissionen uppmuntrar medlemsstaterna och arbetsmarknadens parter att främja en snabb praktisk tillämpning av resultaten av grundforskningen, så att enkla metoder för förebyggande ställs till företagens förfogande, med särskild inriktning på små och medelstora företag.

7.2. Främjande av den psykiska hälsan i arbetslivet

För närvarande är psykisk ohälsa och därtill kopplade problem det fjärde största skälet till arbetsoförmåga. Enligt WHO:s bedömning kommer depression att vara det största skälet till arbetsoförmåga år 2020. Arbetsplatsen kan vara en plats som är särskilt väl lämpad för att förebygga psykiska problem och främja en bättre psykisk hälsa.

Kommissionen uppmanar medlemsstaterna att i sina nationella strategier ta med särskilda initiativ för att bättre förebygga psykisk ohälsa och främja psykisk hälsa, som kan genomföras i samverkan med gemenskapens initiativ på detta område, bl.a. när det gäller sysselsättning för personer med psykiska funktionshinder.

Kommissionen framhåller betydelsen av förhandlingar mellan arbetsmarknadens parter om förebyggande av våld och trakasserier på arbetsplatsen och uppmanar dem att ta till sig slutsatserna av utvärderingen av tillämpningen av det europeiska ramavtalet om arbetsrelaterad stress.

8. UTVÄRDERA HITTILLSVARANDE RESULTAT

Nya instrument behöver utvecklas för att mäta de resultat som uppnåtts och de insatser som gjorts av alla berörda parter, både nationellt och på EU-nivå, för att möjliggöra en adekvat uppföljning av denna strategi.

Inom ramen för gemenskapens statistiska program har kommissionen antagit ett förslag till Europaparlamentets och rådets förordning som syftar till att konsolidera metoderna i ESAW²¹ och EODS²² och säkerställa att dessa administrativa uppgifter systematiskt översänds från medlemsstaterna till kommissionen. Kommissionen kommer också att förbättra insamlingen av statistiska uppgifter om arbetsmiljön genom urvalsundersökningar.

Kommissionen kommer i samarbete med rådgivande kommittén för arbetsmiljöfrågor att utarbeta ett system som gör det möjligt att utbyta information om innehållet i de nationella strategierna och utvärdera måluppfyllelsen och effektiviteten i de nationella förebyggande strukturerna och de insatser som gjorts. Kommissionen kommer att stödja utarbetande av kvalitetsindikatorer för att öka värdet på de uppgifter som erhålls genom EU:s statistik och opinionsundersökningar om arbetsmiljön.

²¹ Europeisk statistik över olycksfall i arbetet.

²² Europeisk statistik över arbetssjukdomar.

9. FRÄMJA ARBETSMILJÖN INTERNATIONELLT

I en alltmer globaliserad ekonomi har EU ett stort intresse av att sprida arbetsmiljöstandarderna i hela världen genom att agera multilateralt i samarbete med berörda internationella organ och bilateralt inom ramen för sina relationer med länder utanför EU. EU bör också hjälpa kandidatländerna att förbereda sig för att genomföra gemenskapsrätten. I det sammanhanget bör EU främja sina arbetsmiljöprinciper genom att

- stärka sitt samarbete med ILO, WHO och andra internationella organisationer för att främja högre skyddsnivåer globalt,
- samarbeta med andra länder för att främja genomförandet av den övergripande strategi på arbetsmiljöområdet som antogs av ILO 2003, och arbeta för att ILO:s konvention om arbetarskydd och arbetsmiljö som antogs 2006 ratificeras,
- uppmuntra medlemsstaterna att ratificera ILO:s konventioner,
- arbeta med länder utanför EU och internationella organisationer för att få till stånd ett internationellt förbud mot produktion, saluförande och användning av asbest eller produkter som innehåller asbest, och för att främja en god arbetsmiljö generellt,
- förbättra insamlingen av uppgifter om olycksfall genom av rapporteringskrav för allvarliga olycksfall, så att dessa uppgifter blir mer jämförbara,
- stärka samarbetet med utvecklade ekonomier såsom USA, Kanada, Australien och Japan, och med ekonomier i utveckling såsom Kina och Indien,
- hjälpa kandidatländerna i deras ansträngningar att genomföra gemenskapsrätten på arbetsmiljöområdet.

10. SLUTSATS

Av såväl ekonomiska som mänskliga skäl förtjänar arbetsmiljön en framskjuten plats i gemenskapens politik.

Åtagandet att öka sysselsättningen och produktiviteten för bättre konkurrenskraft, som är centralt i Lissabonstrategin, kräver kraftigt ökade insatser från alla berörda parter sida för att förbättra resultaten på arbetsmiljöområdet i EU. Arbetsmiljön spelar en avgörande roll för att stärka företagens konkurrenskraft och produktivitet och bidra till de sociala trygghetssystemens hållbarhet, som är beroende av sänkta kostnader för arbetsolycksfall, incidenter och sjukdomar och av mer motiverade arbetstagare. Den belastning som arbetsolycksfall och arbetssjukdomar utgör för de offentliga och privata sociala trygghetssystemen är enorm, och kräver integrerade, samordnade och strategiska motåtgärder och samarbete mellan de viktigaste berörda parterna i Europeiska unionen för utarbetande av gemenskapens och medlemsländernas politik. Kommissionen kommer i samarbete med övriga berörda parter att i resultattavlan för den sociala agendan i detalj ange konkreta åtgärder med en exakt tidtabell, som ska vidtas på gemenskapnivå för att komplettera de åtgärder som medlemsstaterna åtar sig att vidta.

Genom detta meddelande vill kommissionen uppmuntra alla berörda parter att verka tillsammans för att sänka de höga kostnaderna för arbetsolycksfall och arbetssjukdomar och att göra välbefinnande i arbetet till en konkret verklighet för EU-medborgarna. Detta kommer att vara ett steg i riktning mot genomförande av den medborgaragenda som antogs den 10 maj 2005.